

MŪSŲ LIETUVA

NR 24 (1298) XXV 1973 M BIRŽELIO - JUNHO 14 D. 60 centavų

Rua Iuatindiba 20 Caixa Postal 4421 São Paulo, ESP. Tel. 273-0338

BRAZILIJA

Gerinama žemdirbių padėtis

Praeita savaitė (birž) prezidentas Medici iteikė parlamentui naują INPS istatymo projektą. Ta proga jis pabrėžė, kad tas istatymas žymiai pagerinsias 2 milijonu žemės ūkio darbininkų pensijas. Jau ir dabar pensijų fondan priklauso virš 860 000 žemdirbių. Be to, praėjusiais metais pakilo 10-33 nušimčių žemės ūkiu teikiamos paskolos. Dešimčiai metų sustabdyta mokescių emimas iš mažiau pelningu ūkių.

RUOŠIAMSI YPATINGI KOLONISTAI

Amazonijoje vedamo didžiojo kelio pakraščiais statomi kaimai, miesteliai. Čia apgyvendinami neturtingieji Brazilijos šiaurės žemės ūkio darbininkai. Bet jie nemoka dirbti žemės moderniai, todėl jiems sunku čia net prasimaitinti. Vyriausybė ryžosi suorganizuoti „ypatingus“ kolonistus. Tai bus neseniai baigę

žemės ūkio mokyklas vyrai ir moterys. Valdžia leis įsigyti nuo 300 iki 500 akru žemės, bet ne prie pat naujojo kelio, o apie 100 kilometrų toliau, krašto gilumon. Jie turės padėti čia apsigyvenusiems naujakuriams ūkininkauti, parodyti, kaip reikia įdirbti žemę, kokias ir kada sėti sėklas, kaip prižiūrėti pasėlius, ir tt., ir tt.. Tuo būdu tikimasi padėti naujakuriams lengviau nugalėti sėkmingo ūkininkavimo kliūtis.

NEPATENKINIMAI DĖL ITAIPŪ

Ne tik Argentinoje yra daug nepatenkintų Brazilijos sutartimi su Paragvaju statyti milžinišką užtvanką Pará upėje, prie Sete Quedas, elektros jėgainei įrengti. Ir Paragvajuje kelinama daug balsų prieš jos statybą. Tačiau, atrodo, jog Paragvajaus diktatoriškoji valdžia nelabai tepaiso ir tvėkinio paruošiamieji darbai jau pradėti.

Brazilijos vyrai, kuriems tenka tą didį projektą įgyvendinti, prasarė, kad

galį tekti pasikviesti ir užsienio specialistų. Prisibijoma, kad vieni Brazilijos ir Paragvajaus inžinieriai gali neturėti gana prityrimo.

PLAČIAME PASAULYJE IZRAELIS

Beveik žuvo V Vokietijos kancleris W. Brandtas. Jis penktą dieną svečiavosi Izraelyje, kaip Vakarų Vokietijos vyriausybės galva. Nors pasitaikė jį įžeidžiančių demonstracijų, nes yra žydu, kurie niekaip negali užmiršti ir atleisti vokiečiams už šešetą milijonų sunaikintų tautiečių nacių laikais, bet, aplamai, W. Brandtas buvo sutiktas gana draugiškai ne tik Izraelio vyriausybės, bet ir plačios visuomenės.

Paskutinįją svečiavimos dieną noretą parodyt jam Massada kalno viršūnėje prieš 1900 metų žydu statytą tvirtovę. Keliaavo čia helikopteriu. Jam nusileidžiant kalno viršūnėje, pūstelėjo stiprus vėjo gūsis ir svedė helikopterį į šoną. Jis būtų nuriudėjęs 300 metru pakalnėn, jei nebūt užkliuvęs už prie pat kranto pastatyto mūro. Helikopteriu atsimušus sienelėn, Brandtas suklypo, bet nė nesušižeidė. Susižeidę keletas jo palydovų.

Brandto apsilankymu Izraelyje atrodo patenkinta ir Izraelio vyriausybė, ir pats svečias.

NEPATENKINTA MOZE

Kancleriui Brandtui Izraelio ministrė pirmininkė Golda Meir išsitarusi, jog esanti nepatenkinta pranašu Moze, kad jis apgyvendinęs žydu, kur nėra naftos versmių. Jei savo laiku jis būtų užėmęs kiek daugiau žemių, tai šiandien Izraelis ir pats turėtų gana gazolino, ir galėtų parduoti jo kitiems kraštams. Žinoma, tai pasakė juokaudama.

ARGENTINA

Ne tik žodžiais grasina, bet ir kulkas leidžia į darbą. Ir tai rodo, kaip labai ir rimtai yra suskile Perono sekėjai Argentinoje. Sekmadienį turėjo būti atidengti paminklai 1956 metų sukilėliams peronistams pagerbti. José León Suarez miestuke. Minioje pasirodė ir dešiniūji ir kairieji peronistai su savo plakatais Kilo karšti ginčiai, pasigirdo šūviai, negyvas krito vienas vaikas, o penki gana sunkiai sužeisti.

Dalis peronistu užiminėja krašte radijo ir televizijos stotis. Teisinasi nori užbėgti komunistams už akių, kurie planuoja jas užimti.

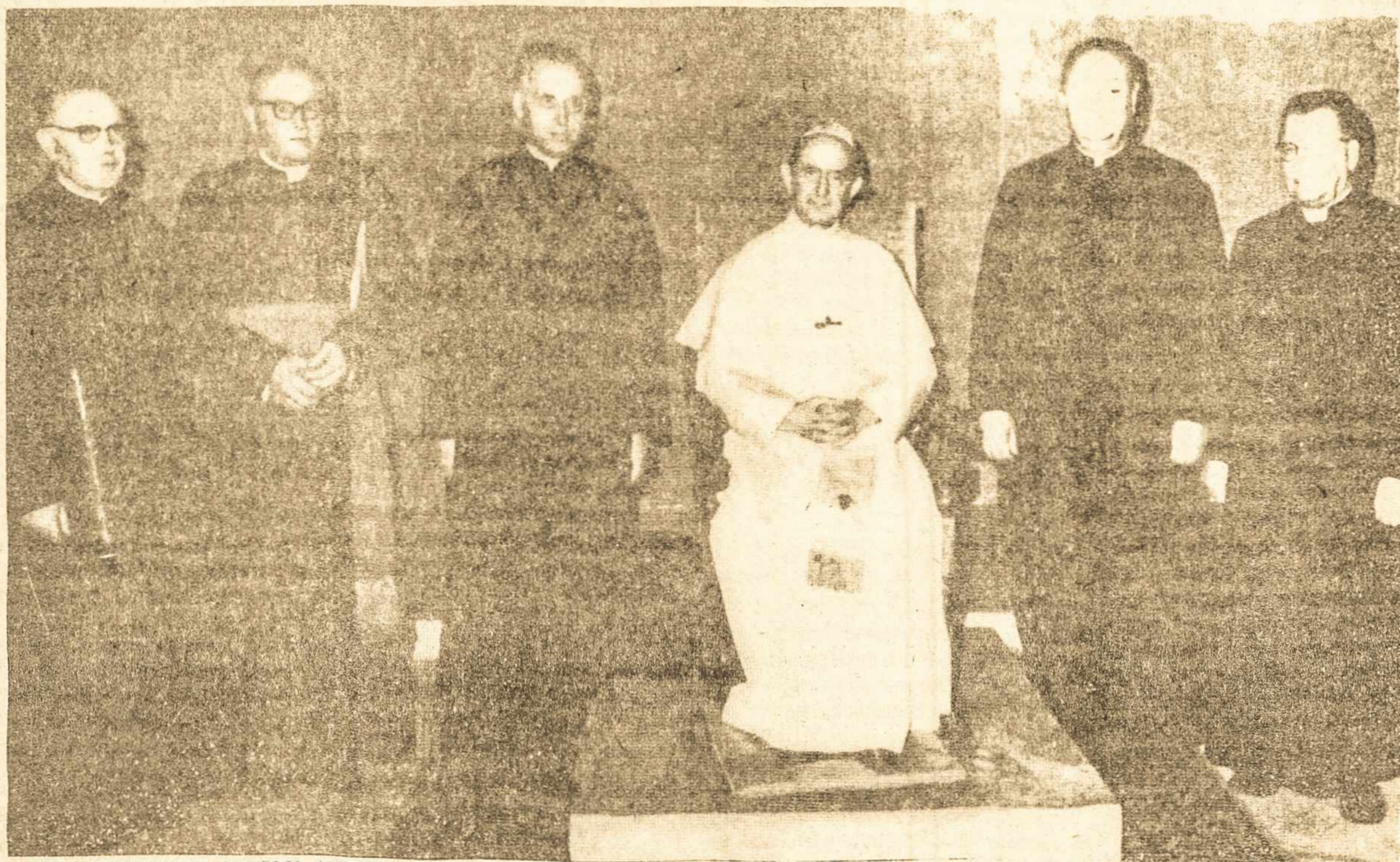
Kraštas išgyvena neramias dienas ir naktis. Niekas nesijaučia saugus, nei namie, nei gatvėje. Labai laukiama Perono grįžtant. Tikimasi, kad jis įstengs nuraminti savo partijos karštuolius.

ITALIJA

Po krikščionių demokratų partijos suvažiavimo pasikeis Italijos vyriausybė. Partija, kuri iki šiol valdė kraštą susidėjusi su dešinišiais, nutarė dėtis su socialistais. Su jais turėtų aiškiai daugumą parlamente ir lengviau galėtų praveisti reikalingus įstatymus. Bet už kokią kainą socialistai sutiko bendradarbiauti su krikščionimis demokratais?

ISPANIJA

Diktatorius Francisco Franco, persirites per 80 metų slenksti, ryžosi užleisti nors dalį savo visagalės valdžios admiralui Luis Carrero Blanco. Tas jau sudarė naują vyriausybę kur būsianti konservatiškesnė už atstatytąją. Žmonėms tie pasikeitimai nepadare išpūdžio, nes vyriausia valdžia vistiek lieka Franco rankose ir kokių nors žymesniu reformu nėra ko tikėtis.

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLŲ AKADEMIJOS nariai su popiežium PAULIU VI, kuriam jie įteikė pirmąjį Lietuvos istorijos šaltinių tomą. Iš Kairės: kun. R. Krasauskas, prel. dr. J. Bičiūnas, prof. kun. P. Rabikauskas, S.J., popiežius Paulius VI, prel. dr. P. Jatulis ir kun. dr. J. Vaišnora, MIC.

VISUOMENĖJE

— Ateitininkų sendraugių stovykla šiais metais įvyks liepos 29 rugpiučio 4 Dainavos stovyklavietėj.

— Lietuvių Fronto Bičiulių studijų dienos šiemet įvyks rugpiučio 5-11 Dainavos stovyklavietėj.

— Cleveland, Ohio, Naujųjų Lietuvių Namų oficialus atidarymas įvyks birželio 23-24.

— Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seimas įvyks gegužės 26-27 Troy Hilton Inn patalpose Detroit, Mich.

Pušų katedroje New Hampshire valstybėje, JAV gegužės pabaigoje buvo pamačiusi už Lietuvos kankinius kovotojus.

Amerikos Lietuvių Gydytojų sąjunga suruošė pirmąjį žiemos suvažiavimą kovo 3-11 kalnuose, kartu pakvietę dalyvauti ir Amerikos Lietuvių Slidininkų klubą. Laiko užteko ir posėdžiams ir slidinėjimui Wyoming valstybės 3.000 metrų aukščio kalnuose.

Toronto šv. Jono parapija stato naujus pastatus klebonijai, „Tėviškės Žiburių“ redakcijai, sale poilsio namus ir kapines Mississauga miestelyje, kurin parapija iš miesto keliasi.

Lietuvių Žurnalistų Sąjunga Čikagoje suruošė metinį spaudos balių, kurio pelno liko apie 1.400 dol., kurių dalis skiriama leidyklų fondams ir premijoms.

Seniausios Lietuvos migracijos veikėjas dr. Steponas Bižis mirė Čikagoje balandžio 6 dieną. Jis buvo didesniųjų darbų buvo pildęs, o jo amžius skautams didelį sklypą. Jis mirė 1968 metais staiga, būdamas 500 metų skautų.

Clevelando lietuviai pastatė paminklą savo kolonijos pradžiai prieš 100 metų atžymėti.

Amerikos vidaus ligų chirurgų draugijos pirmininku išrinktas dr. Jurgis Viltrakis. Sąjungai priklauso apie 10.000 Kanados ir JAV-bių gydytojų.

LITERATŪRA

Pirmoji knyga, kuri buvo Lietuvoje išspausdinta, yra 1525 m. Pranciškaus Skorino leidyklos leidinys. Pirmoji knyga lietuvių kalba buvo 1547 M. Mažvydo katekizmas. Bet ir anksčiau Lietuvos šviesuomenė rūpinosi leisti knygas. Šių pirmoji yra 1449 metais lotyniška Martyno „Agenda“ (ritualas). Martynas studijavo Vilniuje ir užsienyje, vėliau tapo Žemaičių vyskupu. Ją spaudė klajojantis spaustuvininkas K. Bomgartenas, gal Magdeburge.

Rytų Vokietijos žurnalas „Marginalien“, skirtas knygų mėgėjams, paskelbė Vilniaus universiteto prof. G. Raguotienės straipsnį apie vaikų knygų istoriją Lietuvoje.

Erevane Armenų kalba išleista lietuvių apsakymų antologija „Saulė pakyla aukščiau“, 10.000 tiražas.

Dr. Juozas Girmius JAV-se baigia ruošti prof. Prano Dovydaičio monografiją.

Išleista antroji papildyta „Dabartinio lietuvių kalbos žodyno“ laida. Pirmoji buvo atspausdinta 1954 metais. Naujame yra 60.000 žodžių. V yriausias redaktorius J. Kruopas.

Vilniuje mirė žymus mokslininkas, tautosakininkas ir muzikologas prof. Zenonas Staviūnas, gimęs 1907 metais, parašęs „Lietuvos kanklės“ ir „Sutartinės lietuvių daugiabalsės dainos“.

Lietuvos Mokslų Akademija pernai išleido 110 įvairių leidinių, kurių apimtis 1.400 spaudos lapų.

Studentė Rasa Kubiliūtė Australijos Adelaidės universitete ruošia studiją apie lietuvių liaudies dainas.

Lietuvių namų bendrovė ir spaustuve Londone įgijo naują spausdinimo mašiną, kuria toliau bus spausdinamos Nidos leidyklos knygos ir „Europos lietuvis“.

SPORTAS

JAV rytų apygardos metinėse sporto rungtynėse dalyvavo virš 200 jaunų lietuvių ir lietuvaikių. Žaista: krepšinis, Stalo tenisas, šachmatai, tinklinis.

Geriausias žygis slydėmis pereitą žiemą Sov. Sąjungoje pripažintas trylikos kauniečių 241 kilometrų kelionė po Kolas pusiasalį, jau netoli šiaurės ašigalio.

Pirmą kartą Lietuvos slidininkų istorijoje aukso medalį laimėjo Sov. Sąjungos varžybose studentė Irena Milašiūtė, penkių kilometrų nuotolį įveikusi per 18 min. 54 sek.

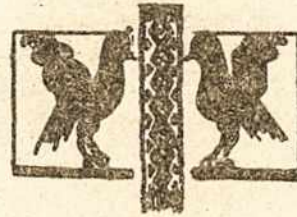
Pasaulinėse stalo teniso pirmenybėse Sarajeve, Jugoslavijoje, žaidė lietuviai: Violeta ir Flora Nešukaitytės iš Kanados, Paulius Klevinas iš Kanados, Asta Giedraitytė iš Lietuvos, kuri ir tapo pasaulio vicemeistrė, laimėjusi antrą vietą.

Kanados jaunių stalo teniso pirmenybėse balandžio pabaigoje dalyvavo P. Klevins, Birutė ir Aldona Pučaitės iš Toronto.

Stasys Brundza, lietuvis automobilistas, pripažintas geriausiu 1972 m. lenktynininku Sov. Sąjungoje.

Šių metų viduryje iš Šiaurės Amerikos lietuvių sportininkų grupė vyks į Europą. Kanadoje sudarytas krepšinio ir tinklinio komandoms remti komitetas.

Pagal sovietų davinius, 1970 metais buvo sekantis gyventojų judėjimas Lietuvoje. Į miestus atvyko apie 113.000 asmenų, kurių 85.000 iš Lietuvos kaimo, iš Sov. Sąjungos 28.000. Iš miestų išvyko 73.000, kurių 52.000 persikraustė į kaimus Lietuvoje, o 21.000 į kitus Sov. Sąjungos kraštus. Tuo būdu miestuose atsirado beveik 7.000 naujų kolonistų nelietuvių. (ELTA)

KULTŪROS BARUOSE

Lietuvių kompozitorių naujųjų vokalių kūrinų vakarai surengti Vilniuje, Kaune ir Marijampolėje.

Kaišiadorių veterinarijos instituto muziejuje yra virš tūkstantis rodimi iš veterinarijos istorijos Lietuvoje, įskaitant senus leidinius.

Dr. Vytenis Vasyliūnas, fizikos mokslininkas, dalyvaus Sheffield universiteto institute, Anglijoje. Jo paskaita yra magnetosferos modelių teorijos srityje Vasyliūnas, kuris kartu ir yra žymus vargonininkas, paskaitas skaitė Europoje Amerikoje ir Azijoje, šiuo metu dėsto Berkeley universitete Kalifornijoje.

Inž. Stasys Bačkaitis, JAV susisiekimo ministerijos kelių eismo saugumo skyriaus vedėjas, skaitė Aplinkos mokslų instituto suvažiavime paskaitą „Žmogaus mechaninė simulacija ir bandymų metodologija avarinėje aplinkoje“. Tarptautinės standartų organizacijos posėdyje Vokietijoje vadovavo JAV delegacijai ir padarė pranešimą „Metodologijos ir instrumentacijos standartizavimas eisimo nelaimių tyrimuose“.

Metiniame pabaltiečių koncerte Bostone dalyvavo jaunieji menininkai tenoras Wayne Aleska, pianistas Saulius Cibas, sopranas Jūratė Veblaitytė-Litchfield, estų ir latvių atstovai.

Chicago lietuvių aktorių grupė, vadovaujama akt. J. Kelečiaus, dalyvavo Toronto skautų 25-ųjų metų įkūrimo šventėje, kurioje buvo pastatyti veikalai „Mindaugas“, „Raganius“ ir „Uodas“. Vaidintojai ir dekoracijos atsivežė iš Lietuvių.

Čikagoje neseniai buvo pristatytos trys K. V. Banaičio operos „Jūratė ir Kastytis“ plokštelės.

Dora tarybinė karvė yra su trimis tešmenėmis kad galėtų išpildyti penkmečio planą. Lenkinės karvės nėra kokios kapitalistinės šlundros, su vienu tešmeniu, bet su dvylika spenių, kad ištikimai tarnautų tarybinio ūkio statybai. Kas paneigia tokių karvių buvimą, tas šmeižia tarybinį rojų.

— Jokia moteris nepavers vyro kvailiu be jo paties bendradarbiavimo.

— Kol mokyklose bus egzaminai, tol ir valdiškose mokyklose bus meldžiamasi.

— Dykūnai visada paveržia moteris iš darbdarbių, o ne atvirkščiai.

— Ir nauja šluota pati nešluoja.

— Dr. Algis Norvilas mokytojų studijų savaitę kurį įvyks rugpiučio 12-19 Dainavoje, skaitys paskaitą „Lietuviškasis švietimas išėivijoj psichologo akimis“.

Pirmasis lėlių teatras, vadovaujamas komp. Dariaus Lapinsko ir Laimos Rastenytės-Lapinskienės, pasirodė Detroito su muzikine pasaka „Dailidė, perkūnas ir velnias“.

Penki Lietuvos kino studijos pernai padaryti dokumentiniai filmai dubliuoti rusų kalba ir rodomi Sov. Sąjungoje.

Vitražo ir skulptūros galerijoje Kaune buvo rodomos dail. Vlodo Žuklio skulptūros.

Lionė Jodytė, JAV gyvenanti dainininkė, koncertavo Vilniaus filharmonijoje.

Kompozitorės Giedrės Gudauskienės kūrinų koncerte Los Angeles buvo atlikta dvidešimt jos vokalių, pianino ir jaunimo chorui kūrinų. Ruošė Lietuvių Bendruomenės apylinkės.

Dr. Arūnas Rudvilas atrado naują matematine grupę (sporadic simple group) modernioje algebroje. Tai dvidešimtoji tokia matematinė grupė, atrasta lig šiol, ir pirmoji per trejus metus. Doktoratą įgijęs 1969 metais, dabar dėsto Amherste, Massachusetts Universitete (JAV).

New Yorke viešėjo Hamiltono dramų grupė „Aukuras“, parodė J. Jankaus trijų veiksmų dramą „Audronė“. Pasirodymu pilnas lituanistinėms mokykloms.

— Gamta nemegsta tuštumos: kai galvoje nėra smegenų, ją užpildo pavydas.

— Geriau pačiam muštis į krūtinę, negu nuo kitų gauti per nugarą.

— Šuo gali padaryti kiaulytę, kiaulė — šunybę, o žmogus — ir kiaulytę ir šunybę.

— Ir kasdien valgydamas vištieną, kiaušinių dėsi neišmoksi.

**MĚŠKUIČIŲ PARAPIJOS KRYŽIŲ
KALNAS, OKUPANTŲ SUNAIKINTAS**

1961 m. birželio 5 d. Nuotrauka V. Maželio

“Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika” Nr. 4 registruoja įvykius atskirose vyskupijose. Iš Kauno arkivyskupijos praneša apie pereltų metų Šiluvos atlaidų lankymą ir apie Kryžių kalno sunaikinimą.

**KALBĖJOM ROŽANČIŲ UŽ
MILICININKUS, KURIE NELEIDO
MUM KELIAUTI Į ŠILUVOS ATLAIDUS**

ŠILUVA

Praėjusių metų rugsėjo 8-15 d. minios žmonių plaukė į Švč. Mergelės Marijos atlaidus Šiluvoje. Valdžia ėmėsi priemonių maldininkų skaičių sumažinti. Keliuose budėjo milicininkai. Vienas maldininkas pasakojo

„Autobusu važiuoju 61 žmogus. Dauguma pagyvenusių amžiaus. Apie 8 ar 10 kilometrų nuo Šiluvos milicija sustabdė, paėmė žmonių sąrašus ir nusivarė vairuotoją. Po kurio laiko jis grįžo su įsakymu važiuoti atgal. Pavažiavus kelis kilometrus, žmonės pradėjo prašyti šoferų, kad palauktų, o jie pėsti pasuko Šiluvon.

Būrys maldininkų vėl ėjo pro milicininkus. Moterys jiems priekaištavo: „Besarmačiai, ar gražu senus žmones taip varginti? Per radiją ir laikraščius meluojate, kad Lietuvoje religija yra laisva, o ką darote? Kristus buvo kankinamas. Mes irgi pakentėsime dėl Kristaus. Nesvarbu, kad jūs stovite su raudonomis kepurėmis, mes Šiluvą visvien pasieksime“. Pasibaigus atlaidams, pėsti grįžom kokius 11 kilometrų iki savo autobuso ir parvažiavome namo“.

KITA MALDININKĖ taip pasakojo:

Važiavome iš Kauno autobusu. Pusiaukelėje tarp Raseinių ir Šiluvos mus sulaukė milicininkai. Šoferį nusivedė ir ilgai jam kažką kalbėjo. Vienas civilis – tikriausiai saugumietis, apžiūrėjo mūsų mašiną stebėdamasis, kad joje daugiausiai jaunu žmonių. Šoferiui įsakė nieko neišleisti iš autobuso ir visus vežti į Kauną. Šoferio teises ir kitus dokumentus milicininkai pasiėmė. Visi tai labai pergyvenome. Pėsti eidami į Šiluvą, kalbėjome rožančių už milicininkus ir visus

bedievius, kad jie susiprastų, liautųsi persekioję tikėjimą.

Prie Šiluvos stovėjau daug lengvųjų mašinų. Mačiau vieną policininką užsirašinėjantį mašinų numerius, tikriausiai ne pagyrimui. Praeinant pro „budinčią“ mašiną tarybiniai pareigūnai iš mūsų tyčiojosi: „Dievo avelės eina į atlaidus“.

MĚŠKUIČIAI

Meškuičių parapija nuo senų garsėjo Kryžių kalnu, ant kurio stovėjo ne mažiau kaip 3000 didelių kryžių, o mažų beveik neįmanoma suskaičiuoti. Kiekvienas kryžius turėjo savo istoriją. Štai, ką pasakoja vienas kunigas:

„Kartą važiuoju į Kryžių klaną pašventinti naujai pastatytą kryžių. Tuo metu prie kalno privažiavo kariška mašina. Du rusų lakūnai, atsivežę kryžių, prašė mane jį pašventinti. Pašventinau. Vienas lakūnas papasakojo, kaip, jam skrendant, užsidegęs reaktivinis lėktuvas. Išsigelbėti tokiais atvejais beveik neįmanoma. Staiga jis prisiminęs nuostabius pasakojimus apie Kryžių kalną ir pasiryžęs, jei liksias gyvas, pastatyti ten kryžių. Nežinia dėl ko lėktuvas buvo užsidegęs ir kaip jis netikėtai užgeso“.

Daug žmonių pėsti nešdavo ir statydavo kryžius. Nemaža jų atgabenta iš Latvijos, Estijos, Baltarusijos, net iš Amerikos. Žmonės kalba: „Kiek kančių, kiek ligų žmonės sunesė ant šio kalno. Kaip, rodos, jis tiek kančių atlaiko. Tai lietuviškoji Golgota“.

BEDIEVIAI SIAUČIA

1961 m. balandžio 5-os ankstyrytą prie Kryžių kalno atvažiavo mašinos. Nepažįstami vyrai pradėjo versti kryžius. Kryžių kalną naikino kariuomenė, milicija ir kaliniai. Medinius kryžius vietoj degino, o akmeninius ir cementinius daužė ir vežė į Šiaulius. Sako, juos

panaudojo plento skaldai. Du sunkvežimius kryžių atvežė į Bubių. Vienus degino, kitus paskandino. Per vieną dieną visi kryžiai buvo sunaikinti. Aplinkinėse kryžkelėse budėjo milicininkai, kad žmonės nesuktų Kryžių kalno pušėn. Netoli kalno stovėjo ginkluota sargyba. Mat, bijota liaudies. Dar kelias dienas stovėjo sargyba, kad žmonės vėl nepradėtų statyti kryžių.

Šios barbariškos operacijos metu Šiauliuose „Svečiavosi“ Rugienis (komisaras religijos reikalams „tvarkyti“) Kryžius sunaikinus, jis pasikvietė Šiaulių kleboną kun. Mazanavičių ir paklausė:

- Ar girdėjai, kas atsitiko su Meškuičių kalnu?
- Negirdėjau.
- Kryžiai dūmais pakilo į dangų – paaškino Rugienis ir klebonui įsakė budėti, kad nebūtų liaudies išsišokimu.

1970 metais, rugsėjo 14 dieną kunigas Algirdas Mocius iš Lauksodžio parapijos basas, kruvinom kojom, 65 kilometrų nešė medinį kryžių į Meškuičius ir Kryžiaus išaukštėjimo dieną pastatė jį bedievių nusiaubtoje vietoje.

Bus daugiau

Antano Barkausko. Lietuvos kompartijos Sekretoriaus, straipsnis „Ikvėpimo šaltiniai“ atspausintas sovietų kultūriniam žurnale. Autorius skundžiasi Lietuvos menininkais, kurie daugiau traukia į tautinę lietuvišką pusę, kuri nesiderina su „Bendru tarybinės socialistinės kultūros vystymusi“. Ypatingai kritikuoja literatūros mokslininko ir kritiko V. Kubiliaus pasakymą, kad „talentas gimsta pats sau ir negali niekam tarnauti. O reikalavimas tarnauti visuomeniniams idealams reiškia vos ne talento žlugimą“. (ELTA)

Ada Karvelytė

ADA KARVELYTĖ

DIENOS ŠVIESA

Nėra kitų šviesų.
Yra tik tai viena
Dienos šviesa.
Šventa ir palaiminga.
Tekanti iš Viešpaties rankų.

Yra daug kitų
Spalvingų
Ir viliojančių šviesų.
Tačiau jos netikros.
Kaip netikra kartais būna
Mana širdis.

Nėra kitų šviesų.
Yra tik tai viena
Dienos šviesa —
Ir tik joje galiu išvelgti
Skausmo gilumą
Savo brolio veide.

AŠ DALYVAVAU R. KALANTOS LAIDOTUVĖSE

SPAUDA

Europos LF Bičiulis gegužės 21 rašo:

Romo Kalantos didžiosios aukos metinėse turime progos išgirsti dar vieno gyvo liudininko pasakojimą apie Romą ir apskritai jaunimą Lietuvoje, ypač Kaune.

-0-

Iki 1972 jaunimo pasipriešinimas Lietuvoje reiškėsi gana pasyviai. Vasario 16 Kaune, ir kitur, tai šen, tai ten pasirodydavo trispalvės. Iš kur jos atsiradavo, kas jas iškabindavo, saugumo organam nepavyko iki šiol nustatyti. Kaune vėliavų iškabinimui mėgstamiausia aikštė buvo Parodų aikštė, ant Vytauto paviljono Valdžia dėl to paviljoną susprogdino. Tai betgi nestabdė vėliavų kėlimo. Yra Kaune pionierių ir moksleivių rūmai — ant kalno. (Buve Neo Lituanų namai. Red.) Ten iš 15-tos į 16-tą vasario visada iškildavo trispalvė. Ji buvo gerai matoma iš visų pusių.

Dar vienas stipresnis jaunimo sujudimas buvo 1963 vasarą, kai iš Maskvos į Kaliningradą važiavo Nikita Chruščiovas. Kažkodėl jis sumanė išlipti Kauno gel. stotyje ir pabendrauti su liaudimi. Tik išlipus iš vagono, buvo į jį paleisti pomidorai, agurkai ir kitokios daržovės bei vaisiai. Iš susirinkusių perone 80% buvo jaunimas. Po to įvykio komjaunimas buvo apkaltintas beidėjiškumu ir neisprusimu.

1972 kovo mėnesį Kaune, Janonio aikštėje, prie naujai pastatyto Lenino paminklo, oficialiai leidus, susirinko Lietuvos hypiai. Kuo yra laikomi hypiai Tarybų Lietuvoje? — Tai banditai, vagys ir viskas, kas tik yra blogiausio. Niekas negalėjo pagalvoti, kad tų hypių susirinkimo šūkis bus Laisvės Lietuvai! To pasėkoje, 60% jų, apie 150 jaunuolių buvo suimti. Jų tarpe buvo daug jaunimo ir iš Latvi-

jos. Juos pripažino psichiškai nesveikus, 80 atsidūrė psichoneurologinėse ligoninėse. Kai kuriuos perkėlė į kalėjimą, o ką su likusiais padarė, niekas nesužinojo. Vienu žodžiu, valdžia laikė, kad dalyką gerai sutvarkė ir bus ramybė.

Ir staiga, kaip perkūnas iš giedro dangaus, gegužės 14 prie Kauno muzikinio teatro susidegino Romas Kalanta! Ant suolo, ant kurio jis susidegino, buvo numestas popierėlis: "Garbinga mirtis geriau negu gėdingas gyvenimas". Degdamas Romas baisiai šaukė, dejuo, bet nesidavė milicijai užgesinti liepsnų. Šaukdamas "Laisvės Lietuvai", jis varė nuo savęs milicijos pareigūnus, "šalin šunes"!

Man teko dalyvauti Romo Kalantos laidotuvėse. Tiesą sakant, laidotuvių nemačiau. Buvo skelbta, kad laidos naujose, Kleboniškių kapinėse, prie Neris. Sutartą 16 val. rinkosi ten žmonės. Laukėme 40 min., spėliojome, kas atsitiko, kodėl vėluoja? Staiga pasirodė vienas vyrukas ant motociklo ir pranešė, kad Romą laidoja kitose kapinėse, gana toli už Kauno, Romainiuose. Nežinojome tiksliai privažiavimo, bridom laukais beveik iki kelių, nes gegužės mėnesį dirva dar labai drėgna. Kapinėse radome tik vieną Romo motiną, beverciančią... Romas jau buvo po žeme...

Tada grįžome į miestą, į Laisvės alėją. Ta centrinė Kauno gatvė — LAISVĖS ALĖJA — buvo, yra ir bus! Joje jau vyko demonstracijos.

Kas jas sukėlė? — Pasipriešinimas valdžios atstovų elgesiui, pasipiktinimas atviru melu, kai laidotuves paskelbė vienu metu, o palaidojo kitur, anksčiau. Ir nežinantys jautė, kad demonstracija nėra spontaniška. Pir-

miausia, nebuvo jokių chuliganiškių veiksmų. Antra, iš anksto buvo paruošta įvairių lapelių, plakatų, šūkių, pav. Kalantos šauksmas "Laisvės Lietuvai". Man patiko vienas politiškai išmintingas ir reikalingas plakatas "Mes ne prieš socializmą, mes už laisvą Lietuvą". Buvo plakatas ir "Laisvės žydam". Tuo būdu buvo norima pabrėžti, kad demonstrantai nėra antitarybiškai nusiteikęs jaunimas, bet kovojantis už Lietuvos laisvę. Nežiūrint viso to, policija varė žiaurias represijas.

1968 milicininkam buvo leista vartoti gumines lazdas. Tat jie pirmą kartą galėjo džiaugtis ta laisve ir negailestingai visus pliekė. Pliekė ne tik jaunimą, bet ir pagyvenusius. Pats mačiau, kai pervertė ant žemės ir primušė lazdomis 70 metų senutę. Milicijoj yra daug lietuvių, todėl valdžios atstovai bijojo, kad iš jų gali atsirasti tokių, kurie prisijungs prie demonstrantų. Jie neįsivaizdavo, kokią apimtį gali įgyti demonstracija. Todėl tuoj pat (o ne vėliau, kaip dažnai čia skelbiama, jog negalint milicijai susitvarkyti) buvo iškviesti vidaus reikalų valdybai pavaldūs kariuomenės daliniai, kuriuos sudaro kazachų, turkmėnų, kirkizų ir t.t. neišsilavinę žmoneliai, kuriems aukštesni idealai ir siekimai nesuprantami. Jie akiai vykdo aukštai stovinčių pareigūnų įsakymus. Tokia kariuomenė yra vartojama vidaus tvarkai palaikyti, kalniam saugoti.

Kauno gatvės, ypač Laisvės alėja, atrodo klaikiai. Viduriu ejo demonstrantai su šūkais, su patriotinėmis dainomis, o šaligatvių pakraščiais stovėjo, lyg koks eskortas kareivių — vienas prie kito. Į laidotuves, demonstracijas privažiavo daug šimtų užsienietiško jaunimo —

latvių, estų, ukrainiečių, gudų.

Iš tikrųjų buvo numatyti keli susidėginimai tuo pačiu laiku keliose valstybėse. Kodėl jie neįvyko, nežinia. Gal susekė; o gal ir kitur kūr kas susidegino?

Pastebėjau įdomų dalyką. Prie vieno namo kieme buvo atvežtos anglis, gal kokių trijų centnerių krūva. Kai už 15 min. grįžau pro tą namą, nebuvo likę nė gabalėlio anglies. Viskas buvo išmėtyta, išlaidyta į miliciją.

Oficialiai buvo pavadinta chuliganizmu tai, kad buvo apverstas milicijos motociklas, išsiliejo benzinas ir jis sudegė. Iš tikrųjų tai buvo milicininkų chuliganizmas, kurie stengėsi dideliu greičiu įvažiuoti tiesiai į minią. Bet kažkas sugebėjo motociklą pagriebti ir apversti. Tai buvo tik savigny.

Mačiau, kaip prie Soboro (Įgulos baž.) akmenimis buvo apmėtomas autobusas, dainuojant "Į kovą už tėvynę". Buvo taip pat norėta padegti bent tą raudoną vėliavą, kuri plevėsuoja miesto vykdomojo partijos komiteto pastate, ant stogo. Suprantama, tas pastatas labai saugojamas. Demonstrantai negalėjo prieiti prie vėliavos. Tada buvo padegta šalia esančios Kauno valstybinės filharmonijos vėliava. Užsidegė stogas ir t.t.

Suprantama, kad vykdomasis komitetas buvo stipriai saugojamas, visi darbuotojai buvo uždaryti viduj, neleido jiems išeiti, o kitiems įeiti. Tarp kitko, Kauno vidaus reikalų valdybos pastatas, milicijos, yra vadinamas dangoraižiu, nors jis teturi penkis aukštus. O todėl, kad, sakoma, iš jo gali lengvai pamatyti Sibirą...

Tą naktį, po demonstracijų, vėlai važiavau namo kaip tik pro tą pastatą. Dangoraižis atrodė labai įspūdingai, visuose languose degė šviesos. Vyko tardymai. Tardytojų buvo prigabenta iš visų respublikos miestų, nes savų neužteko. Areštuotų buvo keli šimtai. Tardyme buvo liepiama prisipažinti chuliganizmu. Kitaip, kaip politiniai nusikaltėliai būsią nubausti daug sunkesnėmis, ilgesnėmis bausmėmis. Iš paskelbtų vėliau duomenų matyti, kad vos keli prisipažino chuliganizmu.

Sekančią dieną demonstracija vyko kur kas pasyviau ir galų gale kažkaip išsiskirstė.

NETIKRAS ALARMAS

Retkarčiais, užtinkame pasaulio lietuvių spaudoje atsiliepimų apie Brazilijos lietuvių, jų visuomeninę veiklą, kultūrinį pakilimą bei intelektualinį lygį. Šitokie atsiliepimai, dažniausiai, būna neigiami. Brazilijos lietuviai pastatomi žemiausiame laipsnyje, palyginant su kitų kraštų lietuviais. Mat, jiems trūksta išvystytų tautiniai visuomeninių bei kultūrinių organizacijų, kultūros fondų, lituanistinių mokyklų, lietuviškos spaudos, ekonominių bendrovių. Dalis, galbūt, tokio dvasinio turto gal ir stokoja Brazilijos lietuviams, dėl ko labai ir nesistebime, žinodami jų kūrimosi pradžia. O kas mus labai ste-

spaudoje alarmas, dėl Brazilijos lietuvių medžiaginio skurdo. Šaukiama Amerikos lietuvių visuomenė, organizuojami vajai gelbėti Brazilijos lietuvius.

Klivelande leidžiamame lietuvių laikraštyje „Dirva“, š.m. sausio mėn. 5 d. paskelbė šitokią žinią: „Renkami rūbai Brazilijos lietuviams. Vajų organizuoja studentai ateitininkai... Devėjimui tinkami rūbai priimami visokio ūgio ir amžiaus žmonėms.“ Paskaitę tokį alarmuojantį pranešimą, kitų kraštų lietuviai susidarys tikrai negražų vaizdą apie Brazilijos lietuvius. Atsistos jiems prieš akis plikas, nuogas, nuskuręs, basas lietuvis, kurį apdengti, šaukiama visi Amerikos lietuviai. Tikrumoje gi, viso šito pas mus, čia nėra. Kam ir kokiu tikslu paleistas melagingas ir alarmuojantis

lietuviai, bet ir brazilų įstaigos liudija kad Lietuvių Sąjunga-Aliančą jau kelinti metai gamina ir dalyja neturtingiesiems brazilams naujus rūbus, tačiau neatsirado nei vieno lietuvių, kuris būtų kreipėsis į Sąjungą-Aliančą gauti rūbų, naujų, o ne senų. Tas rodo, kad Brazilijos lietuviai nėra nuogi-pliki, o net ir gerai apsirengę. O alarmas paleistas Amerikos lietuvių laikraštyje, yra netikras.

A. D.

Nauju „Jak-40“ lėktuvu iš Vilniaus į Palangą kasdien bus 20 skrydžių. Per metus iš Lietuvos veikiančios linijos perveš 700.000 keleivių. Įsteigtos naujos oro linijos tarp Vilniaus ir Daugpilio, Kauno ir Gardino, ir kitur. Civilinei aviacijai Lietuvoje vadovauja rusas G.

Kaunas. Į Kauno kunigų seminarijos filosofinį kursą įstojo mokyti 10 klierikų. Du kandidatus Rugienis atmetė. Šiais metais KGB pareigūnai savo veiklą stojančiųjų atžvilgiu sumažino. Tačiau registruojantis visi turėjo pokalbį su saugumu.

KELIONĖ PO LIETUVA

VYŽUONOS

Ricardo Kimeklis Merani

ção, e lá era cultuado esse deus pagão „Žaltys” chamado „Vižo”, cuja cabeça antiga de milênios está incrustada no muro da Igreja. Talvez desses tempos imemoriais a região passou a chamar-se „Vyžuonos”

Como todas as localidades dessa terra querida também Vyžuonos possui muitos rios e lagos. O rio principal atravessa a cidade e é afluente de um rio muito importante e que se chama pelo lindo nome de „Šventoji”, que quer dizer „Santa” (você sabe que a palavra „rio” em lituano é feminina). Os bosques dessa região não são tão

grandes e profundos como em outras regiões da Lituânia e que são chamados „giris”. Os daqui chamam-se „miškai” mas são muito bonitos e suas árvores - pinheiros, carvalhos, bétulas, abetos e outras coníferas, exalam um perfume que não se esquece mais. Nos bosques há muitas frutas silvestres - avelãs, framboesas, umas frutinhas azuis-azuis

que ela, quando pequena, fazia grandes bonecos de neve, punha um chapéu na cabeça, fazia os olhos e os botoões do casaco de pedaços de carvão, punha na boca do boneco o cachimbo do vovô. A casa da minha mãe ficava no caminho da escola municipal por onde passavam muitas crianças, (minha mãe ainda não ia à escola porque era mui-

Exposição-6-15/7
Praça Roosevelt
- São Paulo -

Jounystės
= Aidas =

Eu aprendi com a minha mãe uma anção que diz assim
Aš žinau, ne syki man sakė mamaitė, kad yr mūsų žemė ir aš lietuvaitis”
quer dizer
Eu sei, muitas vezes minha mãe me contou

que existe a nossa terra e lituano eu sou”
Então eu espero um dia visitar essa terra linda, conhecer lugares históricos admirar sua natureza, abraçar seu povo.

Minha mãe nasceu numa cidadezinha chamada „VYŽUONOS” que fica a 12 quilômetros de distância a noroeste de UTENA.

É uma cidade pequena, possui uns 6.000 habitantes, porém muito antiga e já foi famosa. Sua origem alcança a pré-história, muitos séculos antes de Cristo.

Em 1406 construíram a primeira igreja Católica, justamente no mesmo lugar onde está até hoje. Portanto é uma das igrejas mais antigas do País. Ela foi reconstruída e reformada muitas vezes, a última reconstrução foi feita em 1892, com pedras trazidas de grandes distâncias pelos devotos da região. É consagrada a São Jorge

Vyžuonos possui grandes rodovias que a ligam às cidades de Tauragnai, Anykščiai, Užpaliai, etc. O caminho para Utena é conhecido desde os tempos dos Grãos-Duques Lituanos.

Nas paredes da Igreja foram, durante a reforma, incrustadas duas relíquias: uma bala de canhão sueco, (como troféu da vitória do nosso povo que na ida de média rechassou um ataque de suecos que queriam invadir a Lituânia. Graças à bravura dos lituanos, não conseguiram), e uma cabeça de uma cobra chamada „Žaltys” (uma espécie de gíboa), esculpida em pedra e muito perfeita.

Nos tempos em que o povo lituano era pagão, isto é, adorava como deuses elementos da natureza, o Trovão: „Perkūnas”, o Sol: „Saulė” e outros, e segundo a lenda, onde agora está a Igreja, havia um altar de pedra sobre a eleva-

to pequena), ela fazia o boneco rente a cerca da rua, e quando os meninos vinham ficavam agradando o boneco de neve, dizendo „gerutis, gerutis” (bonzinho, bonzinho) e davam um grande safanão nele e o derrubavam. E todos riam, riam

Também as crianças se divertem no inverno com um trenzinho chamado „rogutės”. No lugar das rodas, tem os esquis presos e a gente senta sobre „rogutės” e lasca encosta abaixo. O problema é subir a ladeira puxando o trenzinho. É como se fosse um carrinho de „rolemã”, só que muito menos perigoso e mais gostoso. Eu tenho um primo que me mandou uma fotografia dele esquiando e me convidou para eu visitá-lo e ir esquiando com ele. Vai ser formidável.

No inverno as árvores despenham-se das folhas, os rios gelam, os lagos também e viaja-se em trenzinhos por cima deles.

Na primavera as primeiras florzinhas que surgem por fora da neve são as violetas, tão perfumadas que a gente as sente à distância.

Na floresta a gente sempre ouve „gegutė” (Cuco) e há uma avezinha que canta muito e sempre à noite perto dos lagos, chama-se „lakštingala”

Minha mãe conta que na Lituânia não prendem os passarinhos em gaiolas, mas fazem umas casinhas muito bonitinhas, com telhadinho e uma entrada e as prendem nas árvores do pomar. Os passarinhos lá dentro fazem os ninhos, entram e saem livremente e cantam, cantam. No pomar do meu avô tinha dessas casinhas.

O lituano é muito alegre e gosta de festejar cantando sempre e dançando, nas datas comemorativas, dias santificados, casamentos, etc.

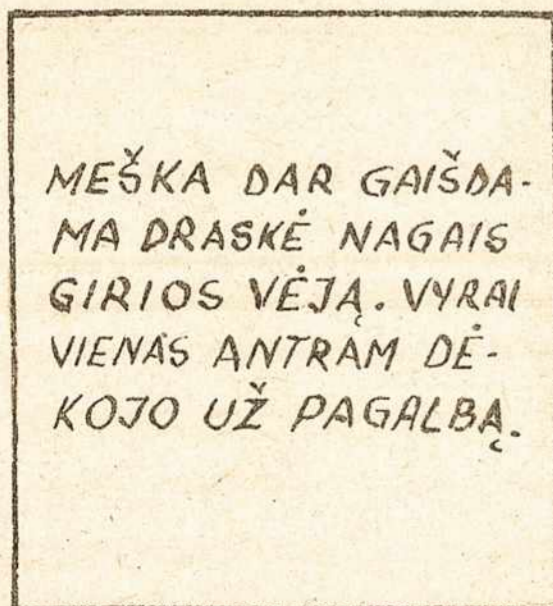
Em Vyžuonos havia e há muitas canções folclóricas e humorísticas, e há no povo aquela presença de PÁTRIA, que no livro „A Ferro e Fogo” Sinkievič chamou de RAÇA DE GIGANTES.

STOVYKLA VAIKAMS IKI 13 METŲ AMŽIAUS - LIEPOS 18 - 25 DIENOMIS, SANTA ISABEL. Mokestis - Cr\$50.00. Registruotis klebonijoje iki birželio 30 dienos. ACAMPAMENTO EM SANTA ISABEL PARA OS DE 8 ATÉ 13 ANOS DE IDADE, DO DIA 18 A 25 DE JULHO. Cr\$50,00. Inscrição nas casas paroquiais até 30 de junho.

ALGIMANTAS

VINCAS PIETARIS

CONHEÇA A SUA FAMILIA

Muita gente pergunta sobre os nomes lituanos de vários parentes. Aqui temos uma lista. Escreva aqui os nomes e sobre nomes de seus parentes e.. felicidades a todos

I.a PARTE - VERTICAL
PROSENOLIAI - BISAVÓS

prosenelis - bisavô
prosenelė - bisavó

SENOLIAI - AVÓS

senolis - avô
senolė - avó

(Alguns usam as palavras „senelis, diedukas” - avô, e „senelė, močiutė, bobutė” - avó).

TÉVAI - PAIS

tėvas - pai „tėtė, tėvelis”,
motina - mãe „mama, mamytė”,

AŠ - EU

VAIKAI - FILHOS

sūnus - filho
duktė - filha

VAIKAIČIAI - NETOS

sūnaitis - neto
dukraitė - neta

PROVAIKAIČIAI - BISNETOS

Prosūnaitis - bisneto
produkraitė - bisneta

II.a PARTE - IRMĀOS

BROLIAI IR SESERYS - IRMĀOS

brolis - irmão
sesuo, irmā, sesė.

**BROLĒNAI IR SESERĒČIOS - SOBRI-
NHOS.**

brolėnas - sobrinho, filho do irmão
brolėčia - sobrinha, filha do irmão
seserėnas - sobrinho, filho da irmã
seserėčia - sobrinha, filha da irmã

**POVAIKAIČIAI - FILHOS DE SOBRIN-
HOS OU NETOS DE IRMĀOS**

posūnaitis - neto de irmãos
podukraitė - neta de irmãos

III.a PARTE - TIOS E PRIMOS

DĒDĒS IR TĒTOS - TIOS

dėdė - tio
dėdienė - esposa do tio
teta - tia
tetėnas - marido da tia

(Como em português, assim é em litua-
no uma pessoa adulta ou mais de idade,
é chamada „dėdė, teta”)

PUSBROLIAI IR PUSESERĒS-PRIMOS

pusbrolis - primo
puseserė - prima

**POBROLĒNAI IR POSESERĒTES
FILHOS DE PRIMOS OU PRIMOS DE
2º GRĀU.**

pobrolėnis - filho do primo
pobrolėtė - filha do primo
poseserėnis - filha da prima
poseserėtė - filha da prima

IV.a PARTE - IRMĀOS DE AVÓS

**POSENOLIAI - IRMĀOS DOS AVÓS
OU TIOS DOS PAIS**

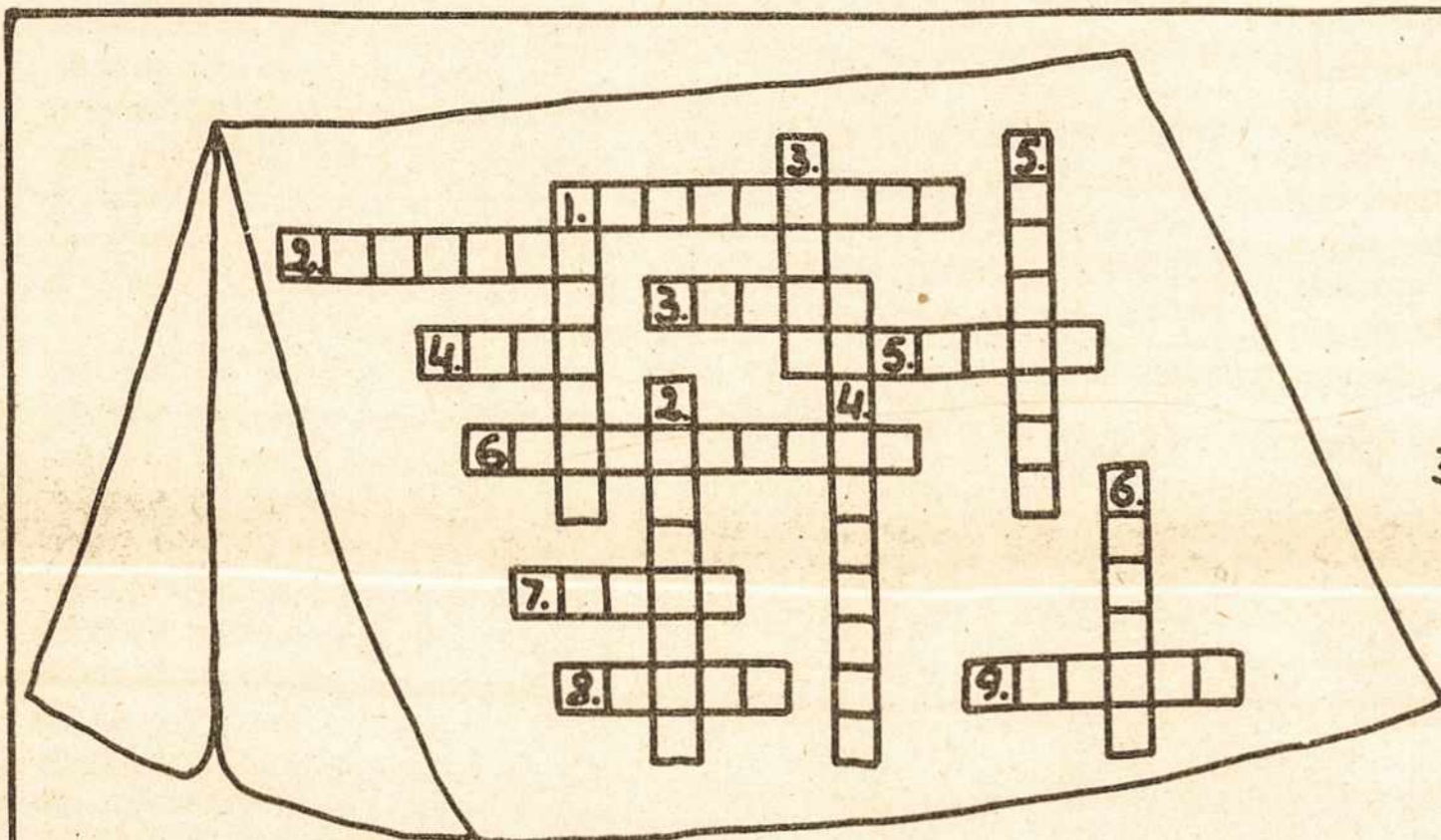
posenolis - irmão de avós
posenolė - irmã de avós

**PODĒDĒS IR POTĒTĒS - PRIMOS DOS
PAIS**

podėdė - filho do tio dos pais
poavė - filha do tio dos pais
potetė - filho da tia dos pais
poavnys - filha da tia dos pais

**POPUSBROLIAI IR POPUSESERĒS -
FILHOS DOS PRIMOS DOS PAIS.**

popusbrolis - filho dos primos dos
pais
popuseserė - filha dos primos dos
pais

Raide **P** prasideda p a l p i n ė . Visi kiti žodžiai
taip pat prasideda raide **P**.

ŽEMYN:

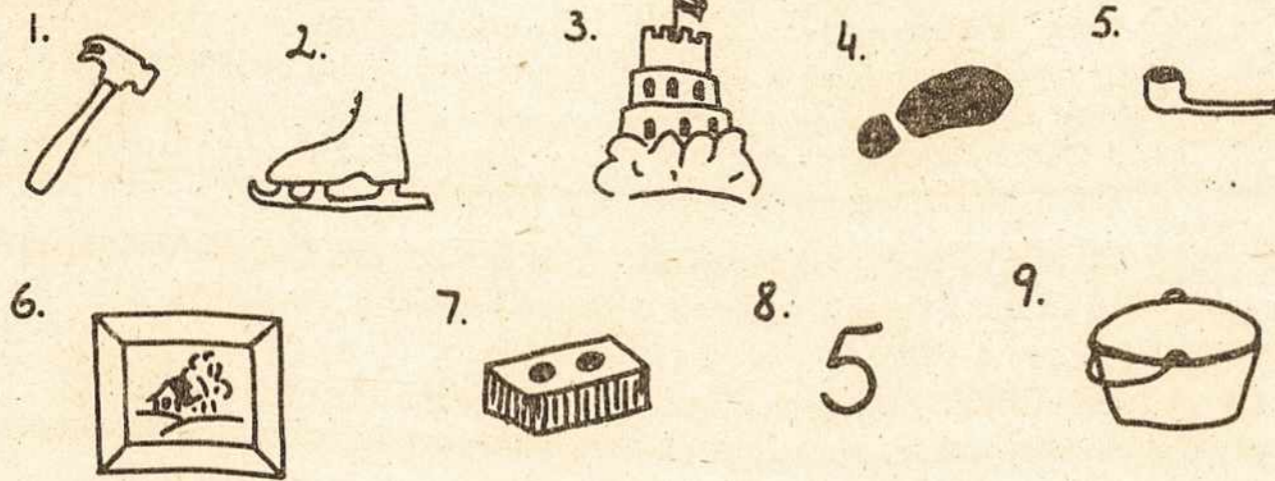

ANIVERSÁRIOS DE JUNHO

- 2 - Rosely de Camargo
- 2 - Robso Tabarev. Pазetto
- 3 - Teresa Pocius
- 6 - Fernando Musnickas
- 6 - Roberto Dovydauskas
- 6 - Danutė Silickaitė
- 12 - Marcus Antonio Jakutis
- 13 - Mário Ramoška
- 15 - Jonas Silickas
- 18 - Antanas Musteikis
- 21 - João Tininis
- 22 - Elange Lapienis
- 23 - Andrius Valavičius
- 24 - Monika Matuzonis
- 26 - Adir Lapienis
- 26 - Paulo Kutka
- 27 - Ani Lilia Ermonaitis
- 28 - Sérgio Dovydauskas
- 30 - Ramūnas Kubiliūnas

ATSAKYMAI - KRYŽIAŽODIS

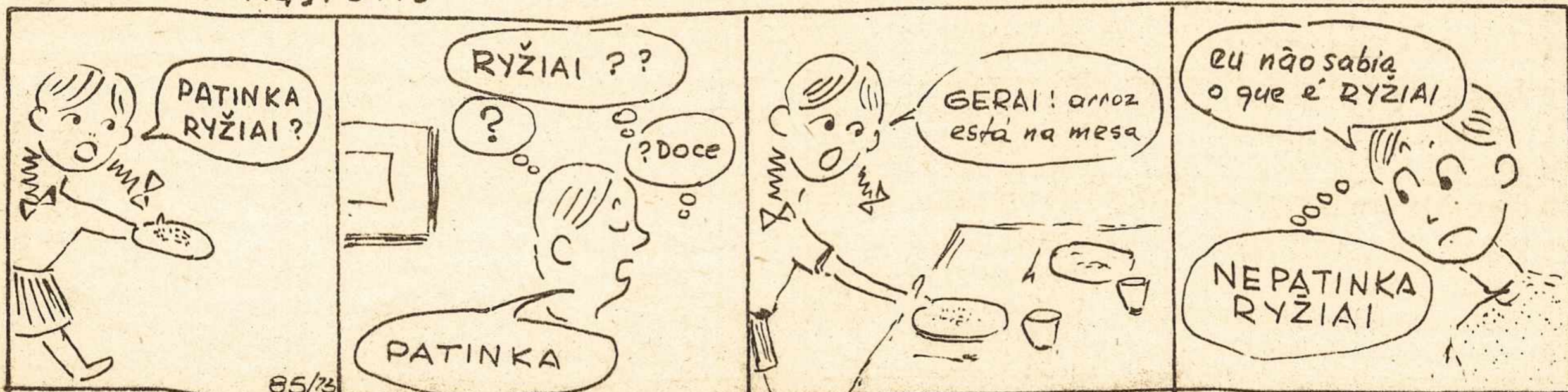
SKERSAI

- (pusis - pinheiro)
leda.
1. pagalvė, 2. pirštine, 3. pusis,
4. paukštis, 5. plunksna, 6. pe-
ŽEMYN:
1. plaktukas, 2. patinža, 3. pils,
4. pėda, 5. pypkė, 6. pavetklas,
7. plyta, 8. penki, 9. puodas.

IRUTĒ IR KĚŠTUTIS

D. BASTYS

GLOBOJA
LITERATŪROS
RATELIS

LITERATŪRA · DAILĖ · MOKSLAS

Švietimo tarybos pirmininko J. Kavaliūno pranešimas buvo labai konkreti ir rūpestingai paruošta mokyklinė apžvalga.

Mokyklos ir mokiniai — gausėja ar mažėja?

Palygino trejų metų skaičius — mokyklų, mokinių, mokytojų.

Vaikų darželiai. 1970: 17 su 239 vaikais; 1971: 17 su 200 vaikų; 1972: 19 su 219.

Pradžios mokyklos. 1970: 37 su 1738 mokiniais; 1971: 36 su 2638 mokiniais; 1972: 35 su 2487.

Specialinės mokyklos: 2 su 122; 1971: 2 su 83; 1972: 2 su 81.

Mokytojų institucijos. Mokytojams ruošti buvo 1970: 2 su 82 studentais, 1971: 4 su 73; 1972: 5 su 113.

Bendras skaičius. Iš viso buvo 1970: 42 mokyklos su 2986 mokiniais ir 339 mokytojais; 1971: 42 su 2874 mokiniais ir 329 mokytojais; 1972: 43 su 2718 mokinių ir 313 mokytojų.

Bendra tendencija — mažėti. Mokinių skaičiui pakelti švietimo taryba buvo paskelbusi vėjus 1968 ir 1969 m. Pastarasis buvo vykdytas drauge su centro valdyba per visas LB apygardas ir apylinkes. Nei vienu nei kitu atveju vaisių nesulaukta. Todėl ŠT prašant LB tarybos sesijoje 1972 m. spalio mėn. Clevelande buvo priimtas nutarimas kiekvienų metų rug-

LITUANISTIKA IŠSILAİKYS, KOL PATYS LIETUVIAI JĄ VERTINS

sėjo mėn. vykdyti ne tik lėšų rinkimo, kaip ligi šiolei, bet ir mokinių telkimo vėjų. Sutelktinės pastangos turėtų padėti. nes čia mūsų visų reikalas".

Lėšos — iš kur jų gauna?

"Minėtoms mokykloms išlaikyti bei remti tėvai sutelkė šiais metais apie \$150,000, LB davė \$5,070... ir švietimo taryba iš Lietuvių Fondo gavo \$5,000".

(Kitiems švietimo reikalams: mokslo priemonėms, vadovėliams, studijų savaitei ir kt. Lietuvių Fondas davė dar 17,000).

Grynai mokykloms remti sumas vertindamas, pranešėjas teigė: "Vienam mokiniui teko metams vidutiniškai po \$59 (\$55.5 sutelkė tėvai ir \$3.5 LB)... Tai didelė parama, sukelta private iniciatyva.

Programos, knygos

"Programos, taikantis prie besikeičiančių sąlygų, peržiūrimos ir pertvarkomos. Parengta nauja tautinių šokių ir žaidimų programa, aukštesn. m-lų Lietuvos istorijos programa, rengiamos dainavimo ir lietuvių literatūros programos, taip pat ir pr. mokyklų lietuvių k. tėvynės

pažinimo. Lietuvos istorijos ir geografijos programos".

Pranešėjas rezervuotai pasisakė dėl madingos vadinamosios "beskyrės sistemos" darbo našumo mūsų ypatingose sąlygose.

Per pastaruosius trejus metus švietimo taryba išleido 8 "pratimų" knygas, 6 vadovėlius, 5 skaitinių knygas. Šiuo metu atiduota spausdinti ir tikimasi po vasaros turėti atspausdintas 10 vadovėlių, pratimų skaitinių knygų.

Mokytojai — kaip jie ruošiami?

"1970 m. mokytojams ruošti veikė Pedagoginis lituanistikos institutas Chicagoje ir Pedagoginiai lituanistikos kursai Clevelande, 1971 m. prie jų prisidėjo Pedagoginiai lit. kursai Detroite ir Philadelphijoje, o šiais metais pradėjo veikti ir Pedagoginiai lit. kursai Los Angeles. Šiais mokslo metais šiose mokytojams ruošti institucijose buvo iš viso 113 studentų. Šios institucijos yra liet. švietimui būtinos ir reikia viską daryti, kad jos išsilaikytų.

"Mokytojams tobulintis rengiame šią vasarą rugpiučio 12-19 d. jau VII-ją mokytojų studijų savaitę Dainavoje. 1967 m. pradėjome su 69 mokytojais, vėliau kasmet dalyvių skaičius augo, o 1970 m. pridėjus dar lituanistikos kursus jaunimui, praeitą vasarą Dainavos stovyklavietė jau buvo perpildyta. Mokyklų inspektoriai, lankydami mokyklas, pastebi, kiek daug šios studijų savaitės prisideda prie mokslo pažangos".

Nuo 1969 mokytojam eina žurnalas "Švietimo gairės" — du kartus per metus. Redaktorius P. Maldeikis.

Lituanistinės studijos universitetuose — ar jos išsilaikys?

"ŠT rėmė lituanistines studijas Chicagos universitete, kur nuo 1970 m. rudens dėstė prof. P. Jonikas ir pastaruoju metu R. Kinka, ir įvedė lituanistiką į Illinois un-to Chicagos skyrių (Circle), kur nuo 1972 m. rudens dėsto prof. J. Reklaitienė. Rudens semestre buvo 79 studentai, o šiame pavasario semestre mažiau. Universiteto vadovybė labai vertina lituanistines studijas ir, mums tarpininkaujant, nupirko visą prof. A. Saliū lingvistinę biblioteką, daugiau kaip 2000 veikalų. Universitetas ir toliau užsako lituanis-

(tasa 8 psl.)

VERGIJOS KRYZKELIUOSE

(Tasa iš praeito Nr.)

Stefanija Rūkienė

Bet vis laimingai pravažiuojame visas kelio brastas ir duobes.

Privažiuojame Suchoje kolchozą. Kaimas su keliomis lygiagrečiais išvestomis gatvėmis. Namai mažiukai, visi vienodi, o tarp jų išsikiša didesnis kolchozo raštinės pastatas.

— Labai blogas ir purvinas kelias, — sakau vežikui

— Kai mus atvežė, tai šito kelio nebuvo. Čia buvo tik kalinių stovykla. Jie nusausiną šias balas, iškasė griovius ir pievas padalijo kvadratais. Šis kelias irgi jų rankomis supiltas ir mirusių kaulais nuklotas.

Išvaro būdavo rytą kalinius darban, o vakare daug jų negrįžta ir lieka amžinai gulėti šiose balose. Taip jie ir nuklojo šį kelią ir tas plačiasias pievas savo lavonais, bet niekas jų dabar nebeprisimena.

Vežėjas aiškina, kad šis kelias eina tiesiog į Bakčarą, kuris yra už dvidešimt kilometrų. Po ilgos kelionės jaučiausi labai išvargusi, o po tokių šnektų dar labiau krenta mano nuotaika. Tenka nenoromis pagaltuoti, kaip mes iš čia išnešime savo kaulus.

Viduryje kaimo mes pasukame į dešinę ir į Malinovką aštuonis kilometrus važiuojame paprastu pievų keliuku.

Kiek pavažiavus berniokas vėl man aiškina.

— Čia jau prasideda mūsų kolchozo žemė. Šie žemės plotai mūsų tėvų rankomis išdirbti. Jie griovė taigą ant šono, rove kelmus ir statėsi namukus. Dirbome ir mes, paaugliai. Buvo labai sunku. Dar ir dabar kariuojame su taiga ir plečiame savo kaimo laukus.

Išlendame iš krūmų, nes didieji medžiai iškirsti statybai, ir jau matosi Malinovka. Greit pasiekiamė kaimą ir sustojame prie kolchozo raštinės. Ant raštinės slenksčio stovi kolchozo pirmininkas ir vežikui pasako, kad mane vežtu pas Natašą. Pirmininkas kreipiasi į mane ir praneša, kad mums duodama tris dienas pailsėti, išsiskalbti ir pasiruošti darbui. Atrodo, kad ir mes platinsime raudonojo dvaro žemes.

Čia Jau galas mūsų kelionės ir pradžia naujo gyvenimo.

VAKARIENĖ

Mums besišnekant ir viską aptariant, šeimininkė parodydama savo vaišingumą, išvirė mums puodą arbatos. Virdulio ji neturi, bet gyvenimas ją išmokė viską sumaniai pasidaryti, nors ir primityviškai. Arbatos nėra, tai į puodą įdėjo džiovintų aviečių šakelių su lapais, gavosi aviečių kvapo arbata. Tos aviečių arbatos ir spalva buvo graži. Nataša, atnešusi išvirtą „čajok", taip maloniai kvietė išgerti, kad pasijautėme kaip vaišėse ir pradėjome pilstyti Sibiro arbatėlę į puodukus. Džiaugėmės karšta arbata ir mūsų skrandžiai tam mielai pritarė. Prie arbatos krapštė-

mės iš maišelių ir rankiojome iš kelionės užsilikusias duonos pluteles. Bronė turėjo truputį lydytų taukų Ji pati labai plonai užsitėpė duoną ir man davė užsitėpti. Tik betepdama pasakė, kad taukų turi labai nedaug, tai reikia labai plonai teptis, kad tik taukų kvapas jaustųsi ir ilgesniam laikui pakaktų. Pavakariavusios susėdome ant savo vargano patalo.

Žmogus maisto vertę sužino tik tada, kada ji visai baigia arba jau neturi nė trupinėlį. Tačiau mes dar nedejuojame ir vieni kitiems nesiskundžiame, tarytum tas prisipažinimas mus žemintų. Argi mes kalti, kad komunistai užėmė mūsų kraštą, mus pusnuogius išvarė iš namų. Viskas iš mūsų atimta. Mes dabar neturime net kasdieniniam gyvenime reikalingiausių smulkmenų, kaip adata, siūlai, žirklys ar peiliukas. Skolinamės tas smulkmenas vieni iš kitų. Bet turintieji galvoja apie neaiškų rytojų ir nejučiomis pasidaro šykštuoliais.

PIRMA NAKTIS MALINOVKOJE

Jau vėlu ir visai sutemo. Jėgos išsisėmusios ir gera būtų užmigti. Sugulame. Pradedame gyventi dabartimi ir planuojame, ką darysime rytoj. Susitariame nuo ankstaus ryto skalbtis. Jau daugiau kaip mėnuo esame nesiprausiusios ir apstotos parazitų. Visą kūną niežti ir oda apskretusi storoku purvo sluoksniu. Tai dovana sovietų lygintojų. Tik kaip mes čia skalbsimės? Tokios paprastos ir kasdieninės smulkmenos jau tampa problemomis. Nėra puodu. nėra muilo.

(tasa 8 psl.)

SLENKSTIS

Juodas angelas atejo —
Ir diena juoda.
Juodas sparnas juodo vėjo
Tavo širdį palytėjo.
Ir dainuot gana.

Zodžiu jau prasmė nerūpi,
Nei skambumas, nei vaizdai...
Tu už kasdienybės upės
Naują saulę suradai.

O tenai tai jau tikrai
Be gaidų širdis giedos
Amžinybės spinduliuos.

AUKSINIS VORAS

Ateities mislę spėji
Ir žiūri į dangaus akis,
O nuo žvaigždžių rugsėjo
Apsvaigusi širdis.

Kai meilės tinklą mezga
Aukštinis mėnulio voras,
Silkinis svajonių mazgas
Riša mintis ir norus.

Ir Paukščių Taku leki,
Ir Grijūlio Ratais važiuoji,
Ir taip šventai tiki,
Kad tau — tik dalia didžioji.

GRAŽINA TULAUŠKAITĖ

nėra karšto vandens.

Grižta Nataša. Ji vakare buvo kažkur išėjusi. Greičiausiai pas kaimynus, pasidalinti paskutinėmis naujienomis. Atsiradimas naujų tremtinių ir dar nerusų — tai pirmas įvykis Malinovoje ir jų gyvenime. Pasak jų, viskas idomu: negirdėta ir visai nesuprantama kalba, o toks turtingas apsirengimas, kokio jie ir šventadieniais neturi.

Grižusia šeimininke, mes tuojau paklausėme, kur galima būtų išsiskalbti baltinius ir išsimaudyti. Ji mums pasakė, kad geriausia skalbtis kaimo prūde, ir nurodė kur galima pasirinkti malkų. Pažadėjo paskolinti kibirą ir skardinį indą, kuris buvo panašus į mažą vonelę. Nurodė tą pirtį, kurią galima išsikūrenti ir išsimaudyti.

Atrodo, kad šiam kartui gautos visos reikalingos informacijos. Ateinanti rytą reikės anksti keltis ir sparčiai apsisukti.

Pasakome visos labos nakties, nes jau gili naktis. Apsikabinu Bronę ir bandome kietai užmigti. Ji blaškosi ir nemiega. Gaila man jos. Vaikai našlaičiais pasiliko Lietuvoje, o vyra nuo jos atskyrė ir nusivarė. Kruvinai rauda jos širdis. Mano Lietuvoje pasiliko dukrelė Nijolė, ir dėl jos man atsivėrė krūtinėje jokiais vaistais neužgydoma žaizda. Nežinau, kas ten su manaisiais atsitiko.

Stasės Lietuvoje pasiliko mažas berniukas, rodos Česlovas, kuris dabar gyvena Amerikoje. Vyras atskirtas ir nugarmėjo į Krasnojarsko pragarą. Nemiega ir antroji Bronė, nes jos vyras Jurgis atskirtas, o ji nėščia ir jau laukiasi.

Pagaliau naktis mus apgaubė savo juoda skraiste. Per sapną tai viena, tai kita surikdavo, bet nuovargis mus nugalėjo, ir nors sunkiai, bet kietai užmigome.

Vergijos kryžkeliuose - tąsa iš 7 psl.

NATAŠOS NAMELIS

Kasdien darosi liūdniau ir mūsų gyvenimas sunkėja. Kelionėje mus su tėvyne rišo dar pravažiutas kelias, kuris, lyg telefono laidai, mums tekė apgaulinga jausmą, jog dar esame arti paliktųjų namų. Dabar kelias baigtas ir tas laidas jau nutrauktas. Mes tik dabar pastebime tą nuotolį, kuris mus skiria nuo gimtosios šalies.

Prie Natašos namelio atsiranda šeši nauji įnamiai, B. Pakulnienė, S. Bielskienė, B. Gintalienė ir M. Jasinskis su žmona. Pastarieji yra iš Plungės. Jis teismo antolis, o žmona akušerė. Visi susipažistame, paskalbame ir dairomės, kur prisiglausti. Atrodo, kad vietos turėsime truputį daugiau, kaip vagone.

Namelis mažas, beveik kvadratinis, penki ant puspenkto metro. Šeimininkė luošia ir vieniša trisdešimt metų pana. Čia jai labai pravartu invalidumas. Kitaip ji būtų svečias savo kampelyje, nes dirbtų sunkiausius darbus tolimuose kolchozo laukuose, o žiemą verstų ant šono taigos milžinus. Dabar ji dirba kaimo vaikų lopšelyje ir verda vaikams valgyti. Daug kas jai pavydi lengvo darbo ir sotaus gyvenimo. Ji turi labai gerą tarnybą.

Dairomės viduje, kaip ir kur mes čia dabar visi sutilpsime. Šeimininkė neprotestuoja, nes pirmininko žodis — įsakymas.

Dešinėje kambario pusėje, prie sienos, stovi duonkepė krosnis. Tarp kakalio ir sienos mažas tarpelis, kuriame gali tilpti trys lentos. Jasinskiai tuojau be didelio pasirinkimo užima šią vietą. Gauna lėtu, susikala pora ožiukų ir turi puikiausią guolį. Bagaža kas netelpa po galva, pasideda po lova.

KETURIOS NAUJOS KNYGOS JAUNIMUI

tai Danutės Brazytės Bindokienės "Parkas anapus gatvės", Julijos Švabaitės Gylienės "Gabriuko užrašai", Nijolės Jankutės Užubalienės "Nuo devynių iki pirmos" ir Vlodo Vijeikio "Saigūnas"

Pasidžiaugti tomis knygomis ir visuomenei su jomis supažindinti, paskatinti pirkti ir skaityti JAV LB Švietimo tarybos iniciatyva buvo surengta literatūros šventė Jaunimo centre gegužės 13. Šventės metu taryba ne tik atžymėjo naujų knygų autorius, bet taip pat ir savo bendradarbius ir mecenatus, be kurių talkos ji nebūtų galejusi nė žingsnio žengti pirmyn. Knygų, kurios būtų šių dienų vaikui įdomios ir patrauklios, turime nedaug. Norėdama paskatinti kūrėjus rašyti ir jaunam skaitytojui, Švietimo taryba, Jono Kavaliūno vadovaujama, peritais metais buvo paskelbusi konkursą parašyti jaunimui tinkamą veikalą; tas veikalas — novelė, romanas, apysaka — turėjo būti netrumpesnis kaip 150 mašinėle rašytų puslapių, o laimėjusiam buvo paskirta 1000 dol. premija. Konkursą organizavo ir jam vadovavo komisija su pirmininku kun. J. Vaišniu. O konkursiniam rašiniui įvertinti komisija buvo sudaryta Kanadoj, Montrealy: pirmininkas dr. Henrikas Nagys ir nariai — Vytautas Jonynas, Daina Kerbelytė, Regina

Štackevičiūtė ir Rasa Lukoševičiūtė.

Iš devynių konkursui atsiųstų kūrinių komisija pripažino premijos verta apysaką "Parkas anapus gatvės" ir autorei D. Brazytei-Bindokienei šventės metu ta premija ir buvo įteikta (Skaitytojais tikriausiai atsimeina ir kitas tos pačios autorės knygas, jaunimo mielai skaitomas, pvz. "Keturkojis ugniagesys" ar neseniai išėjusią taip pat premijuotą apysaką "Mieste nesaugu"). Šis konkursas ypač pasisekė dar ir dėl to, kad gauta ir daugiau vertingų kūrinių. Montrealio komisija atkreipė dėmesį į Julijos Švabaitės Gylienės, mūsų skaitančiai publikai pažįstamos poetės, apysaką "Gabriuko užrašai", "Nuo devynių iki pirmos" — Nijolės Jankutės Užubalienės, kurios knygas jaunimas jau senai pamėgęs, ir Vlodo Vijeikio "Saigūną".

Paskutinis žodis teko laimėjusios premiją apysakos autorei. Ji, rožių glėbiais apdovanota, padėjo visiems, sudariusiems sąlygas jai rašyti ir išvysti savo kūrinių atspausdintą. Ji rašanti

jaunam skaitytojui, džiaugiasi, kai jos knygos mielai skaitomos, ir tikisi, kad ir ši knyga patiks, o tai jai bus paskata ir daugiau rašyti.

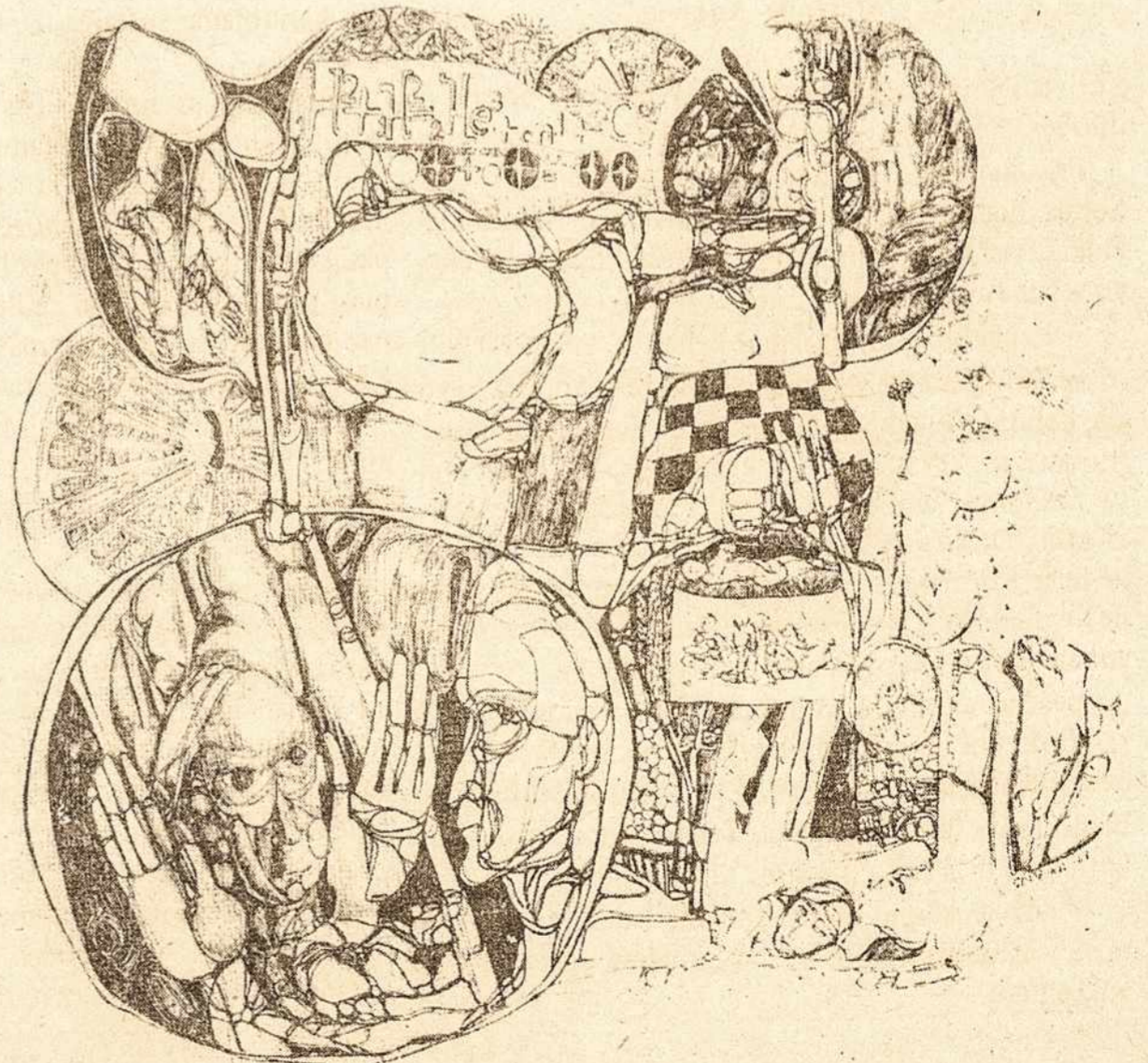
Baigiantis oficialiai daliai, į sceną buvo iškviesti vadovėlių, pratinimų ir jaunimo skaitinių autoriai. Taip pat dailininkai, iliustravę Švietimo tarybos leidinius, ir tų leidinių mecenatai. Švietimo taryba, norėdama išreikšti jiems savo padėką, apdovanojo kiekvieną iš jų premijuota knyga, ką tik išėjusia iš spaudos.

Kintamumas (pieštukas)

Lituanistika - iš 7 psl.

tikos veikalus, jų tarpe ir Lietuvių enciklopediją. Taigi sudaromos itin palankios sąlygos lituanistikai studijuoti. Reikia tik, kad mes patys, tiek mūsų studentija, tiek tėvai, tiek visa lietuviška visuomenė šią vertingą galimybę suprastume ir lituanistinėmis studijomis pasinaudotume. Svetimieji lituanistiką labai vertina. Bet ji Illinois unte išsilaikys tolei ir tada, kolei ir kada patys lietuviai ją vertins ir studijuos".

Zita Biliūnaitė-Sodeikienė

Petras Pakalnis

LIBANO PARTIZANAI

Prieš 25 metus Palestinoje siaučiant kovoms už Izraelio nepriklausomybę, arabai taip pabūgo žydų karių, kad net 590.000 musulmonų apėjo savo kraštą ir pabėgo į gretimas arabų valstybes. Kas buvo turtingas ar nagingas, tas susirado butą ir gyveno iš santaupų, arba iš uždarbio. Visi kiti buvo apgyvendinti pabėgėlių stovyklose, kurias išlaikė Jungtinės Tautos. Atsipeikėję nuo smūgio, jie pradėjo organizuotis į ginkluotus būrius ir užpuldinėti žydus. Tačiau šitos kovos nedavė laukiamų rezultatų. Izraelis kasdien stiprėjo, nes jį kasdien plaukė nauji imigrantai ir pinigai iš visų kraštų. 1967 m. trys arabų valstybės bandė sunaikinti Izraelį, bet žydai tą karą laimėjo ir okupavo daug arabų žemių.

Nematydami pragiedrulių, arabai pabėgėliai dėjosi į partizanų gretas, mokėsi kovoti ir ginklavosi, kiek tik galėjo. Stipriausioji jų grupė buvo Jordano karalystėje. Ten jie taip įsidrąsino, kad nebeprisė vyriausybės potvarkių ir net kęsinosi į karaliaus gyvybę. Praradęs kantrybę, 1970 metais karalius Husseinas įsakė kariuomenei apsupti pabėgėlių stovyklą ir išvaryti partizanus iš Jordano karalystės. Nors Jordano partizanams atėjo į pagalbą Sirijos tankai, bet karalius nugalėjo juos ir partizanus, kurie pabėgo į Siriją ir į Libaną. Persiorganizavę ir geriau apsiginklavę, jie užpuldinėjo žydų vietas, prie Sirijos ir Libano sienos. Arabų teroristų grupės grobstė žydų lėktuvus, siuntinėjo laiškus su sprogstama medžiaga, žudė Izraelio pasiuntinius ir įvairiais būdais stengėsi pakenkti Izraeliui. Bet ir tomis priemonėmis nieko nelaimėjo. Nesekmingos buvo ir politikų pastangos sutaisyti arabus su žydais.

Šiomet pradėjo garsėti Libano partizanai. Gegužės mėnesio pradžioje Libano sostinėje buvo areštuoti 4 pabėgėliai partizanai už tai, kad jie turėjo su savimi sprogstamos medžiagos. Kariuomenė įtarė juos kėsintis susprogdinti JAV pasiuntinybę Beirute. Iš savo pusės partizanai pagrobė 2 Libano kariuomenės ir reikalavo, kad Libano vyriausybė paleistų areštuotuosius partizanus. Vyriausybei atsakius paleisti, gegužės 9 dieną, vienoje stovykloje tarp Beiruto ir aerodromo, prasidėjo susišaudymai tarp partizanų ir kariuomenės. Po pietų valdžia uždraudė sostinės gyventojams rodytis gatvėse, o vakare Libano premjeras susitiko su partizanų vadu Arafat ir paskelbė paliaubas. Bet prieš aušrą susišaudymai vėl prasidėjo. Apie 2.000 arabų partizanų atžygiavo iš Sirijos ir puolė Libano kariuomenę. Bet po trumpos kovos jie pasitraukė į Siriją. Ketvirtadienio rytą Libano vyriausybė davė žmonėms 2 valandas apsipirkti. Paskui vėl prasidėjo kautynės. Jos baigėsi vakarop, aviacijai pradėjus bombarduoti stovyklą, kurioje prasidėjo pirmieji susišaudy-

Australijos Lietuvių Bendruomenė stengiasi įsigyti nuosavą spaustuve.

Lietuvoje viešėjo grupė Latvijos jaunų poetų, Vilniuje ir Kaune kartu su lietuviais suruošė bendrus literatūros vakarus.

mai. Sutarus ir antrą kartą paskelbus paliaubas, kautynės nutilo. Tačiau partizanai nesilaikė žodžio ir gegužės 14 pradėjo siausti Beirute. Sovietų raketomis ir kinų granatomis jie apšaudė aerodromą ir netoliese esančias kareivines. Viena granata buvo numesta prie karininkų ramovės ir viena raketa sprogo prezidentūros parke. Važinėdami gatvėmis, partizanai šaudė į kareivines ir į krikščioniškų partijų būstines. Opozicijos lyderis sušaukė slaptą susirinkimą, ragino remti partizanus ir agituoti prieš valdžią. Vienas parlamento narys buvo sugautas besivežęs 35 automatinis šautuvus ir kitokią amuniciją. Partizanų kovos su kariuomene vyko ir Tyro uoste. Libijos prezidentas Gaddafi ragino partizanus užimti aerodromą, kad jis galėtų siųsti jiems pagalbos lėktuvais.

Tuo tarpu Izraelio kariuomenė pradėjo manevrus Golano aukštumoje ir stebėjo įvykius Libane. Karo ministras Mošė Dayan pareiškė, kad Izraelio kariuomenė nesikiš į partizanų ir kariuomenės konfliktą, bet įspėjo Siriją neįsiųsti kariuomenės partizanams padėti. Sirija uždarė savo sieną, o JAV prašė Izraelio vyriausybės nedidinti įtampos. Savaitės pabaigoje kovos nurimo. Libano kariuomenė pareiškė jog žuvę 43 kareiviai ir 167 kariai buvę sužeisti. Nežinia, kiek žuvo partizanų ir civilinių gyventojų.

Derybų keliu vėl buvo prieita prie paliaubų. Jas prižiūri kariuomenės ir partizanų atstovai. Iki šiol pabėgėlių stovyklą valdė partizanai. Kadangi jos buvo savotiškos valstybėlės valstybėje, Libano prezidentas nori, kad jas dabar valdytų vyriausybės ir pabėgėlių atstovai. Jis jiems taip pasakė: „Nemanau, kad kita kuri arabų valstybė būtų davusi mūsų Palestinos broliams daugiau už mus. Bet kad Libane būtų okupacijos armija, to joks Libano pilietis negalės daleisti“. Bet faktas lieka faktas, kad arabų partizanai Libane turi 16.000 karių.

Vilniuje prie šv. Jono Bažnyčios 1566 metais buvo įsteigta civilinės teisės mokykla. Vienas iš teisės žinovų tuo metu buvo Augustinas Rotundas, dirbęs 1566 Lietuvos statuto sudaryme, parašęs pirmąją Lietuvos istoriją (rankraštis dingęs). Vilniaus universitete teisės fakultetas pradėjo veikti 1644 metais Kazimiero Leono Sapiegos globoje, rašo „Mokslas ir Gyvenimas“ (1973 nr.5).

Viena iš gražių lietuvių tautos savybių ir tradicijų yra vaišingumas ir svetingumas, žinomas iš praeities istorinių dokumentų ir iš dabarties faktų. Tai kartu atskleidimas artimo meilės, nesavanaudiškumo, pagarbos žmogui, kuris peržengia lietuvių slenkstį. Tai tikrai vertinga savybė, kuria reikia džiaugtis ir dar labiau ugdyti, kad ji neišnyktų lietuviams išsiblaškčius po svetimus pasviečius, kur viešpatauja materialistinė kultūra ir stipriau reiškiasi savanaudiškumas, koncentruojantis tik į savo ir sayosios šeimos prabangą.

Tačiau iš kitos pusės reikia atkreipti dėmesį į tai, kad tas svetingumas ir vaišingumas turi reikštis kultūringai, sveikai, atsižvelgiant į patį svetį. Paprastai taip ir būna. Tačiau pasitaiko ir gana dažnų išimčių. Jos daugiausia reiškiasi suruošiant įvairius šeimos baliukus,

Svečių meilė ir

NAMŲ AREŠTAS PRIE STALO

vakarienes, vaišes. Šeimininkė, rūpestingai pasiruošusi, nori, kad svečiai visą jos vaišingumą patirtų iki dugno. Vėsus pirma prasideda stiprus spaudimas gerti ir valgyti.

Raginimas gal buvo reikalingas, kai lietuviai gyveno baudžiaviškose neturto sąlygose, kada atėjęs svečias turėjo rūpintis, kad šeimininkų nenu-skriaustų, nes jų išteklių gali būti riboti. Dabar, ypač Amerikoje, lietuviai visi sotūs. Raginimas valgyti ir gerti virsta raginimu jau per daug prisikimšti ir per daug prisipildyti, kas lygės tik su blogu poveikiu sveikatai ir nemaloniais atsiminimais iš tos viešnagės. Čia žmogus žino, kad jeigu jau pasikvietė svečius, tai turi kuo pavaišinti, jei padėjo ant stalo, tai gali valgyti iki soties.

Jei būtų galima čia padaryti nukrypimą į šalį, reikėtų suminėti, kad tikrai būtų pageidaujama, jog lietuvis tokį pat dosnumą, kokį parodo vaišėse, parodytų ir spaudos įsigijimo reikale bei kitose kultūrinėse sferose, nors ir čia jau dabar yra daug tikrai džiuginančių reiškinijų.

Grįžtant vėl prie lietuviško vaišingumo ir svetingumo papročių, tenka prisiminti, kad ne vieną šeimininkę, tikrai su nuoširdžiu pasišventimu ruošusi vaišes, sulaukusi svečių, nori juos

ilgesnėms valandoms prie vaišių stalo pririšti. Valgis po valgio nešamas su ilgomis pertraukomis. Prasėdi valandą, kitą, net ir trečią. Šeimininkė tiesiog baiminasi nuosekliai iš eilės viską išdėti, kad kuris svečias nuo skobnio nepakiltų. Ir taip susidaro tylus samokslas prieš svečią, paverčias jį besėdintį namų arešte prie stalo, ar jis to nori ar nenori.

Pusė bėdos, kai susirenka tik savieji. Bet dažnai pasikviečiami ir asmenys, kurių gyvenimo ratas nesiriboja su viena šeima, kurie turi gausiai kitų įsipareigojimų. Jiems būtų labai miela toje šeimoje pabūti, bet jie žino, kad yra ir kitų šeimų, kurias atlanstyti yra jų pareiga. Yra kitų darbų, kuriems jie taip mažai laiko tegali surasti. Sėdėdami tokia prievartiniame sulaukyme, po valandos ar kitos jie jau nebegali džiaugtis, o turi pergyventi savotišką įtampą.

Šeimininkų net neįmanoma kaltinti — jie daugiausia geros širdies, o vis dėlto reikėtų plačiau atkreipti dėmesį, jog vaišingumas ir svetingumas reikalauja sudaryti sąlygas, kad atėjusis nebūtų prievarta verčiamas būti ilgiau, negu gali, iki to laiko, kada malonumas jam gali apsunkinti. Blogiausia, kad pasitaiko, jog, suprašius svečius, laukiama paskutiniojo pavėluojančio atvykstant, kartais vaišėms tekviečiant tik naktį. Viskas nusitraukia iki pusianakčio, kas šiais laikais surišta net ir su pavojais, nekaltant jau apie neišpasakytą gaisrą, kas kitam kartui jau atbaido net ir geriausių norų žmogų tokiu vaišingumu „pasidžiaugti“.

Taigi, šalia nuoširdaus vaišingumo, reikalingas ir įžvalgus supratimas, sudarant sąlygas, kad kas nori ir gali — tepasilieka ilgiau, kas yra spaudžiamas kitų įsipareigojimų ir darbų, kad galėtų be gaisraties atsisveikinti. Tada bus visi tokie vaišingumu patenkinti ir jokie reikalai nenukentės, o ir gunkšnojimas bus labiau ribotas.

Žinoma, tas viskas yra gal daugiau kasdienio gyvenimo smulkmenos, bet jos ima darytis nebe išimtimis, o platesniais įpročiais, kurie reikalingi revizijos.

J. Pr.

MŪSŲ ŽINIOS

PABALTIEČIAI MINĖJO

Apie 400 lietuvių, latvių, estų ir jų draugų susirinko João Caetano teatre S. Paule, drauge paminėti skaudžiuosius birželio įvykius bei tautų išblaškymą. Minėjime dalyvavo ir gubernatoriaus atstovas.

Trumpai pasveikinęs susirinkusius, Estijos konsulas dr. Ferdinand Saukas pakvietė pagrindinį kalbėtoją prof. Henriką Nadolski. Jo pagrindinė mintis, buvo, kad mes esame balsas tų, kurie negali kalbėti patys. „Nesusirinkome čia, kad vyresnio amžiaus žmonės galėtų ilgesingai prisiminti savo kraštų dainas ir šokius, pabrėžė paskaitininkas. Mūsų minėjimas nėra tik mažo būrelio atskiras renginys. Šiuo metu daugelyje pasaulio kraštų pabaltiečiai ir jų vaikai, ir palikuonys taip pat renkasi drauge paminėti birželio įvykius“.

Prof. Nadolskis trumpai apžvelgė pabaltiečių tautų okupaciją, Sov. Sąjungos varomą žmogaus teisių pažeidimą, trėmimus. „Pirmoji okupacija, prasidėjus 18 šimtmečiuje, užsitęsė iki Nepriklausomybės atstatymo 1918 metais. Per ištisą šimtmetį pabaltiečiai nepasidavė. Anos okupacijos metu nebuvo kas kalba už pavergtas tautas ir jų teises. Šį kartą, praėjus 30-čiai Sovietų okupacijos metų, visuose žemynuose yra pabaltiečių ir jų palikuonių, kurie iš visų pusių kelia balsus už Lietuvą, Latvijos ir Estijos teises“.

Europos saugumo konferencijoje sovietai stengsis pasiekti tai, kad visos valstybės patvirtintų dabartinės Rusijos sienas, taigi ir Pabaltijo įjungimą į sovietų imperiją. Tai negali praeiti ir tikrai nepraeis be laisvajam pasaulyje esančių pabaltiečių protestų.“

Kadangi Pabaltiečių komiteto garbės pirmininkė, užsienio ministerijos kviečiama, išvykusi į JAV-bes, tai jos vardu kalbėjo jos vyras dras. Antonio Roberto Alves Braga. Jis pabrėžė, kad Pabaltijo tautos nėra tik šiaip sau tautos, kurios galėtų ir turėtų gyventi kitų valdomos. Jos turi tūkstantmetę valstybingumo tradiciją ir turi teisę gyventi nepriklausomos. Perskaitęs Jungtinių Tautų chartos įvadą, dr. Braga sakė, kad jos turėtų daug energingiau ginti tautų ir valstybių teises, kad Brazilija, būdama laisvės kraštas, visada gynė ir gins tautų laisvę.

Nedidelis latvių baptistų parapijos choras gražiai sudainavo tris melodingas latvių muzikų sukurtas dainas. Per visą pirmą minėjimo dalį ir chorui dainuojant, visų trijų tautų jaunimas stovėjo scenoje su savo vėliavomis.

Antrasis latvių pasirodymas, tai kamerinio kvinteto koncertas. Trimis smuikais, cello ir pianinu atliko „Gyvuok amžinai, Latvija“; trumpą minuotę, parašytą São Paule gyvenančio W. M. Pontuškos, ir T. Albinoni klasinį „Concertino“.

Estų ir lietuvių įnašas meninė programon šiais metais buvo tautiniai šokiai. Padedami vokiečių mokyklos Colegio Humboldt, estai pašoko keturis šokius, kurių originaliausias buvo lazda šokis. Kaip kitais metais, taip ir šiemet sugedo magnetofonas, bet estai suskubo jį pataisyti, o publika, kantriai palaukus, gausiai šokėjams plojo.

Tada sceną užplūdo lietuvių jaunimas. Pranešėja Emantė Mikuckytė pristatė „tarptautinę šokių grupę Nemuną“, o scenoje šokėjai laikė IV-toje tautinių šokių šventėje neštą vėliavą. Pašokęs Šustą, „Nemunas“ užleido vietą „Rūtelei“ - „Žilvičio“ jaunesniųjų grupei, kurį Marytės Aleknavičiūtės išmokyta labai sklandžiai atliko Gyvatarą ir Jaunystės šokį.

„Žilvičio“ vyresnieji irgi labai gražiai pašoko Vėdarą bei Kubilą. Jūs paruošė Regina Bagdžiūtė. Paskutinį vakaro numerį - „Nemuno“ Čigonėlę, šoko devynios poros. Iš viso meninėje programoje dalyvavo apie 65 lietuvių jaunimo.

Tautiniai šokiai S. Roque

Sekmadienį, birželio 10, „Žilvičio“ jaunesniųjų sambūris „Rūtelė“ nukako į São Roque apylinkes. Čia, stebint nemažai brazilų grupei ir vaikų tėvams, privačios sodybos aikštėje pašoko Gyvatarą ir Jaunystės šokį. Šv. Mišias programos dalyviams atlaikė kun. H. Šulcas, kuris šioje apylinkėje dirba su krikščioniškų šeimų grupe. Per Mišias buvo ir krikštas, giedota giesmės.

Laisvalaikiu vaikai, tėvai bei svečiai žaidė futbolą ir kitus žaidimus, maudėsi baseine. Sustojo ir antroje sodyboje, arčiau Cotia miesto, pas-kui nuskubėjo į pabaltiečių minėjimą.

Vėl televizijoje šokiai

Birželio 7 d. TV-Cultura, antrasis São Paulo kanalas, vėl rodė ištrauką iš ankščiau įrašytų lietuvių tautinių šokių.

Išventinti diakonai

Zelinos bažnyčioje birželio 3 d. vyskupas d. Lucas išventino diakonais du tos apylinkės brazilus.

Talkino žinynui

Pabaltiečių parodos proga, išsišlančiam Brazilijos lietuvių žinynui papildomos medžiagos jau padavė sekančios asmens ir organizacijos: Nemunas, Lietuvių Sąjunga, Vyrų Brolija, T. Jonas Giedrys (Urugvajus) ses. Ignė (JAV), St. Barzdukas (JAV T.A. Liujma (Roma), kun. St. Šileika, kun. Pr. Gavėnas, T. P. Daugintis, E. Petraitis, O. Matelionytė, J. Matelionis, A ir H. Mošinskiai, J. Čiuvinškas, Br. Šukevičius, K. Skorubskis, M. Vinkšnaitienė, prel. A. Arminas, I. Aradzenka, L. Jodelytė, Vl. Jurgutis, T. Jočytė ir kiti.

Ruošiamasi parodai

Asmens, norintieji paskolinti eksponatų - rodinių pabaltiečių parodai, kviečiami juos pristatyti Zelinos ar šv. Kazimieroklebonijosna. Komisija jau pakvietė prisidėti ir 12 lietuvių menininkų. Pabaltiečių metinė paroda prasidės liepos 6 d. 19:00 val. Praça Roosevelt, São Paule, ir baigsis liepos 15.

Pilnas autobusas

„Nemuno“ vadovas Jonas Lukoševičius praneša, kad jau užpildytas 36-ių vietų autobusas, kuriuo 26 šokėjai ir 10 palydovų vyks į Montevideo ir Buenos Aires bei Cordoba Argentinoje. Argentinos ir Urugvajaus lietuviai jau ruošiasi juos priimti savo šeimose.

Nove de Julho šventė

Pirmadienį, liepos 9, prie Ibirapueros paminklo 1932 m. revoliucijos aukoms pagerbti bus iškilmės. Jose dalyvauti kviečiami lietuvių, latvių ir estų atstovai su vėliavomis. Minėjimą ruošia 1932 m. veteranai.

Išėjo Baltų biuletenis

Pereitą savaitę pabaltiečių komitetas išleido „Boletim Báltico nr. 7“ kuriame minimi birželio įvykiai ir pranešama apie bendrąjį tų įvykių minėjimą.

Susirinko kunigai

Antrąją sekminių dieną, birželio 11, pas kun. Šeškevičių buvo susirinkę São Paulo apylinkės lietuviai kunigai metinei Kunigų vienybės šventei ir maldos dienai. Dalis laiko skirta stovyklos išigijimo vajui aptarti.

UŽSIMOKĖJO UŽ M.L.

30 kr. Anelė Matasiūnaitė, 65 kr. V. ir M. Vaitiekaičiai (už 1972-73m). 300 kr. Ant. Stonis, Po 100 kr. Ant. Tubelis ir Sr. Indriunas (iš Porto Alegre).

PAKRIKŠTYTA

Sekminių dieną per Lietuvių pamaldas Jaçanoje, kun. P. Daugintis pakrikštijo antrąją Joanos Kudrevičiūtės ir Manoel C. Pires dukrelę Carine de Fatima.

Malonu, kad lietuviai sudarė mišrias šeimas, stengiasi pakrikštyti savo vaikus pas lietuvius kunigus ir įrašyti juos į Šv. Kazimiero parapijos knygas.

Ta proga Kudrevičių šeima buvo užsipašiusi šv. Mišias už savo prieš metus mirusio dėdės Broniaus Kudrevičiaus vėle.

SVARBUS PASITARIMAS

Visus, suinteresuotus ATOSTOGŲ KOLONIJOS - STOVYKLOS įkūrimu, kviečiame dalyvauti labai svarbiame pasitarime birželio (junho) 18 d., ateinančią pirmadienį 20 valandą Jaunimo Namuose, Vila Zelina.

Fundatorių Komisija.

— Švedijos Lietuvių Bendruomenės valdybą dabar sudaro: pirm. inž. Valentinas Vilkėnas, vicepirmininkai — lektorius Juozas Lingis ir arch. Jonas Pajaujis, sekr. dr. Kajetonas J. Čeginskas, izd. Alfonsas Jovertas-Jocevičius, nariai — gydytojai Gintautas Būga ir O. Vyšniauskienė. Valdybos būstinė yra Stockholme. Pirmininko adresas: Civ. ing. V. Vilkėnas, Froevigaten 2. S-124 45 Bandhagen, Sweden.

ŠTAI BOLŠEVIKIŠKA TIESA

Juozas Petrusevičius, išgyvenęs Brazilijoje 30 metų, prieš 14 metų sugrįžo Lietuvon. Nesenai apsilankęs vėl São Paule, „Gimtajame Krašte“ aprašo savo įspūdžius; kuriuose skundžiasi, kad Av. São João neturi plačių šaligatvių ir šviesių krautuvų langų, kad „Sliekas“ uždengė gražių namų fasadus, kad iki autobusų stotelių kartais reikia eiti keturis kilometrus, kadangi autobusus iškėlė iš centro. „Žmonių gyvenimas pablogėjo - matyti gatvėse elgetaujančių moterų ir vaikų“.

Lietuvių kalba vasaros metu šiais metais bus dėstoma garsiajame Yale universitete JAV-se birželio 18 - rugpjūčio 10.

Gudijoje, Gervečių apylinkėse, Lietuvos tautosakininkai rinko įvairią medžiagą iš tų Lietuvos sričių, sovietų priskirtų Gudijai, kurioje neleidžiama jokia lietuviška veikla.

Lenkijos lietuvių žurnalas „Varsnos“ gyvavusios metus, buvo Lenkijos valdžios uždarytas, kadangi nebuvo pakankamai paskonintas komunizmu. Tebeina laikraštis „Aušra“, švenčias 15 metų sukaktį.

MŪSŲ
LIETUVA

MOSSA LITUANIA
Cofre Postal, 4421
01000 São Paulo, SP
*
Diretor Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO
Redator Jonas Klodykas

METINĖ PRENUMERATA: 30 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 150 kr.: Paskiro numerio kaina: 60 centavų. Užuojautos ir sveikinimai nuo 10 kr., pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija.

Straipsniai ir korespondencijas redakcija teiso, pertvarko savo naociūra. Nenasdoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjo nuomonę. Už skelbimu kalba ir turiai redakcija neatsako. Laikraštis spaudinamas antradieni. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai iteiktini neveliau, kaip iki pirmadienio pietu.